Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 13.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1.00 GBP

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

16. VIII 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● ЦЕНА: 35 ДИН. ● БРОЈ 2068

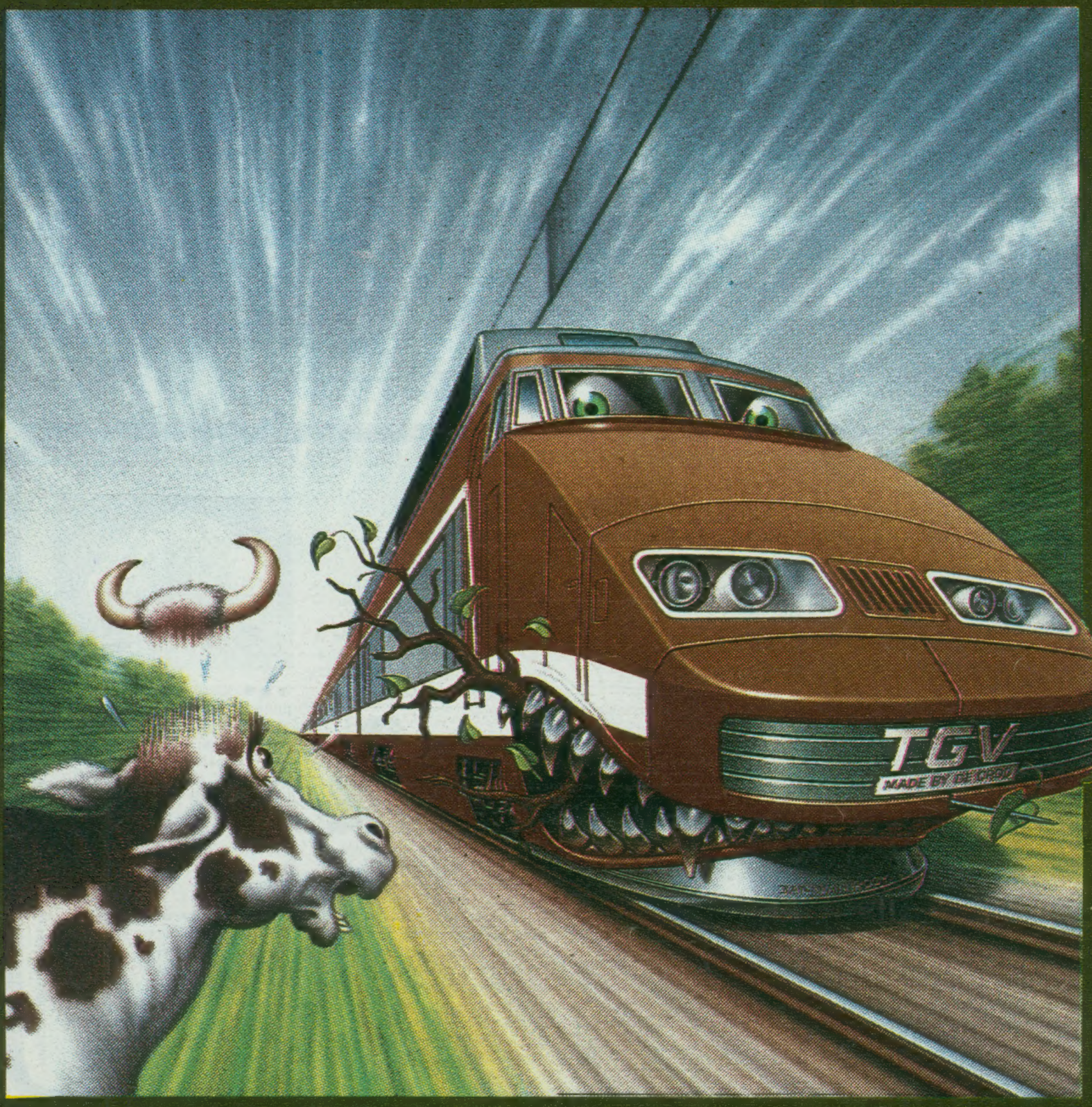

УЂИТЕ У ВОЗ – ПОЛЕЋЕМО

Верovали или не!

Мачке добиле рат

ПОШТО ЈЕ ПЕРСИЈСКИ КРАЉ КАМБИСЕС ЗНАО ДА СУ МАЧКЕ У ЕГИПТУ СВЕТЕ ЖИВОТИЊЕ, ПРИЛИКОМ ОПСАДЕ ГРАДА ПЕЛУСИУМА „ЗАСУО" ЈЕ ЗИДИНЕ ОВИМ ЧЕТВОРОНОШЦИМА. БРАНИОЦИ СУ СЕ ЗБУНИЛИ, А ПЕРСИЈАНЦИ СУ ОСВОЈИЛИ ГРАД.

ПЛОВЕЋЕ СЕЛО

СВЕ КУЋЕ И ШТАЛЕ КАМБОЏАНСКОГ СЕЛА КАМПЊОНГ ЧАНГ ПОДИГНУТЕ СУ НА ВОДИ, НА СПЛАВОВИМА ОД БАМБУСА.

Огромна камена глава

У КЛАНЏУ АДАНГ, У ТИРОЛУ, ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.

ДРВЕНЕ ФИГУРЕ НЕПРИЈАТЕЉА

ЧЛАНОВИ ПЛЕМЕНА НАГАС СА БОРНЕА ПРАВЕ ДРВЕНЕ ФИГУРЕ НЕПРИЈАТЕЉА КОЈЕ СУ УСМРТИЛИ У БИЦИ.

Жене племена Таргуа

ИЗ СЕВЕРНЕ АФРИКЕ РАДИЈЕ НОСЕ СРЕБРНИ НАКИТ ОД ЗЛАТНОГ ЈЕР ВЕРУЈУ ДА ОВАЈ ДРУГИ ДОНОСИ НЕСРЕЋУ.

КРУЖНА КУЛА

ЗАМКА МИТЕРСИЛ У САЛЦБУРГУ /АУСТРИЈА/ НА ВРХУ ИМА ЦРКВУ, А У ПОДРУМУ ЗАТВОР ЗА ВЕШТИЦЕ!

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● британски научници успели су да у лабораторији одгаје длаке на парчету људске коже. Верује се да ће овај успех помоћи да се коначно нађе лек против ћелавости.

●●● година која је остала за нама била је за секунду дужа од претходне: наша планета, због деловања гравитационог поља Месеца, успорава кретање и то за 24 часа износи око хиљадитог дела секунде. За три године скупи се скоро цела секунда и тада Међународна служба за тачно време прави исправку као што је то учинила прошле године. Кад се то не

би чинило, астрономски и навигациони прорачуни постали би непрецизни, а то је довољно да дође до судара авиона или да се брод насуче.

●●● у марту ове године у Аустралији је обављено велико спремање целог континента. Три узастопна викенда Аустралијанци су доводили у ред своје куће, улице и паркове.

●●● највише земљотреса дешава се у Јапану и Чилеу – просечно више од 1000 годишње. Рекордна је била 1930. година. Тада је у Јапану забележено 4745 земљотреса, то јест 13 дневно!

●●● нову сорту кивија успели су селекцијом да добију одгајивачи са Новог Зеланда: под тврдом кожом овог плода крије се сочно месо које се може јести ломећи на кришке, као мандарина, или једноставо кашичицом. Укус је мешавина јагоде, лубенице и ананаса! Још једна задивљујућа особина: плод се у фрижидеру може сачувати пуних шест месеци.

●●● у Сједињеним Америчким Државама произведен је шатор који може да се постави за један једини минут. За разлику од класичног овај има облик полулопте, направљен је од синтетике, а затеже се преко нарочитог костура од металних шипки. Тежак је четири килограма, али је зато доста скуп – 210 долара.

●●● у извесним британским музејима цена улазнице зависи од времена проведеног у разгледању експоната. Разлог треба тражити у чувеној енглеској традицији: тако је правило важило у првом музеју отвореном у Енглеској пре 300 година.

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

Distributed by King Features Syndicate
©1990 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

12·16

Злато у аманет

КАД ЛАВ РИЧЕ, СВИ ИМА ДА ЋУТЕ!

Мада у дубокој старости, Краљевчанка Лепа Буњак као да није могла да умре док не испуни завет који су јој 40 година раније оставили пријатељи Јевреји

Јуни 1941. Време окупацијско, неизвесно, тешко. Не зна се шта носи дан, а шта ноћ. Мало ко се добру нада. И кад је у сутон једног врелог дана на врата свог стрица Петра закуцао Бошко Буњак, сви су осетили да га је неко зло довело. Не би он, тек тако, без најаве потегао из Скопља у Краљево.

– Откуд ти? – прва је упитала Петрова жена Лепа, а срце јој стегла нека зебња.

– Шаље ме Исак Варон. Чуо да ће Немци одузети Јеврејима сву имовину, па је одлучио да злато које има дâ мени и вама на чување. Код нас ће, мисли, бити сигурније. Ето зато сам тако изненада дошао: да вам донесем овај пакет у којем је њихов породични накит и златници велике нумизматичке вредности.

Лепа Буњак није могла да задржи сузе када је отворила писмо које им је Исак послао уз пакет. Позивајући се на дугогодишње пријатељство молио је да драгоцености које им шаље сачувају до неких бољих времена. „За нас Јевреје", писао је „наступају тешка времена. Сваког дана слушам приче које су толико страшне да просто не могу да поверујем у њих. Зар је могуће да један народ хоће да истреби други до уништења? Ја, ипак, верујем да се то неће десити и зато вас и молим да ово злато сачувате за моју Шилу, Клару и Евицу. Сигурно ће им требати једног дана. Ако ли нам се, пак, свима нешто догоди, предајте га било коме од моје фамилије."

Лепа Буњак је поделила пакет у два дела: један је дала кћерки Деси, а други је сама сакрила. О томе зашто је Бошко дошао, млађима се није причало: Вароново злато постало је строго чувана породична тајна.

Последње путовање

– Крајем октобра – причу о злату наставља Деса – или, можда, почетком новембра, убрзо пошто су Немци, за одмазду, стрељали у Краљеву неколико хиљада људи, наша познаница Зора Петровић, која је у том масакру изгубила тројицу синова, пошла је на гробље. Пут је водио преко пруге. Баш у том тренутку у краљевачку станицу је ушла композиција у којој су се, поред осталих, налазили и Јевреји депортовани из Скопља. Зора, наравно, није знала нити је о томе, обрвана сопственом тугом, уопште и мислила. Тек, идући дуж композиције, занесена, одједном се тргла кад је чула како из једног вагона неко виче „Буњаци, Буњаци!" Одмах јој је синуло да то нас траже, па је пришла и кришом, да стражари не примете, питала да ли имају неку поруку и шта им треба. „Само

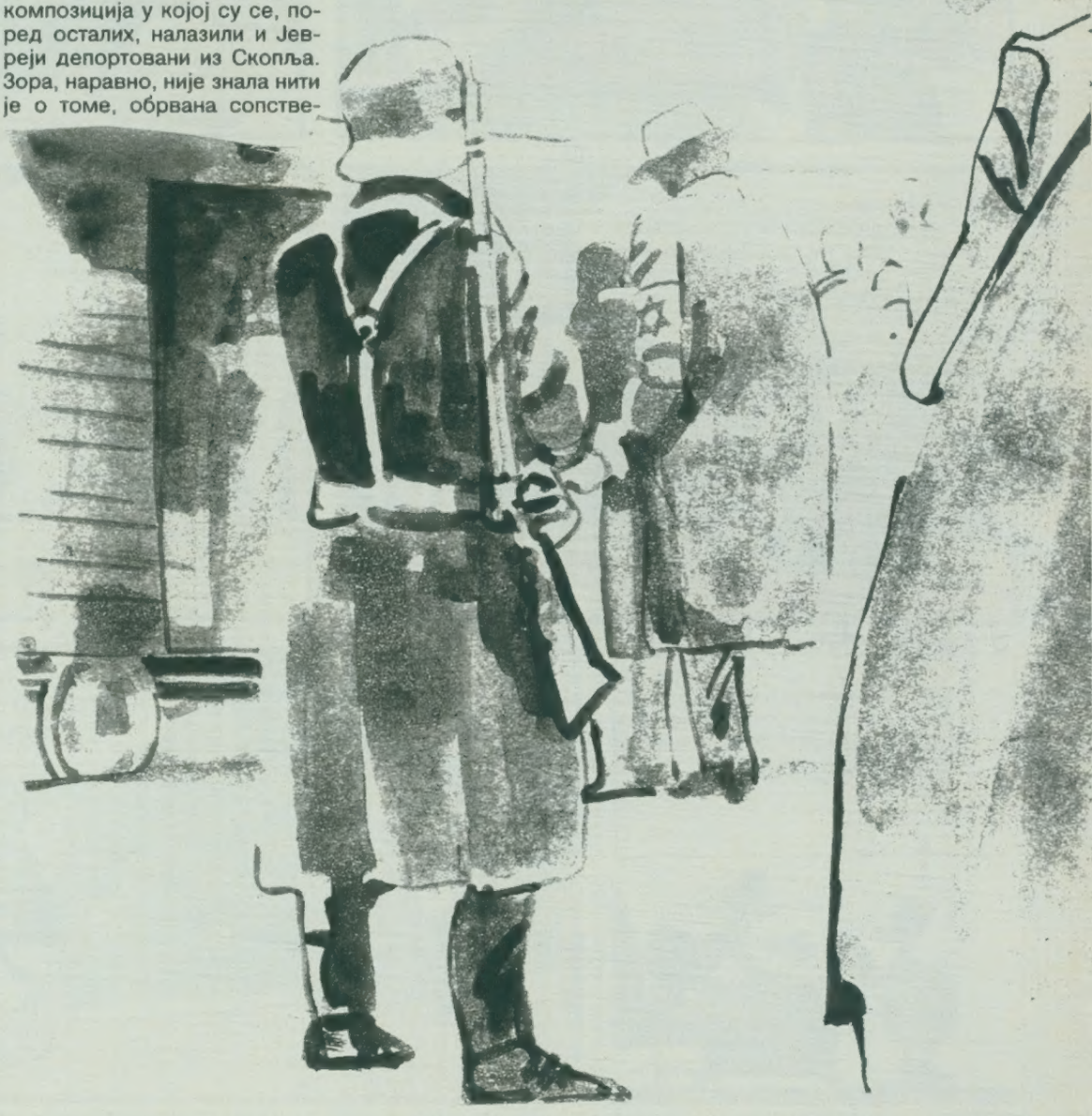

Илустровао: Брана Јовановић

мало лимуна и шећера", замолили су и рекли „Нек Буњаци вечно живе!"

У то време наша кућа се налазила у центру града, не тако далеко од станице, и Зора је, уместо да продужи на гробље, дотрчала до нас. Рада, моја старија сестра, и ја наврат-нанос смо се обукле, зграбиле сав лимун и шећер који смо нашле и пожурилe на станицу. Међутим, воза више није било. Вароне више никада нисмо видели нити смо о њима ишта чули.

– Кад је рат завршен – наставља причу Рада – на све стране смо се распитивали да ли је бар неко од Варона преживео. Исак је имао четири брата и сви су, осим најмлађег, били ожењени и имали децу. Нисмо успели ништа да сазнамо. Пре него што ће умрети, а то је било 1960, тата нас је окупио и рекао да, ако не успемо да нађемо ниједног Варона, злато предамо Јеврејској општини у Београду.

– И после његове смрти ми смо наставили потрагу и она је, крајем 1976, најзад уродила плодом: наш брат од стрица Бошко, који нам је и донео злато, успео је преко Црвеног крста у Лондону да сазна да је рат преживео најмлађи Исаков брат Мауриције и да живи у Аустралији. Сад је искрсла невоља како да му то злато уручимо и уопште саопштимо да се налази код нас. Написати то у писму – није ишло. Одлучили смо да му напишемо да чувамо неке ситнице његовог брата Исака и да бисмо желели да му их уручимо.

Угледни тренер постаје „шверцер"

– Једног дана почетком јануара 1980. прочитали смо у новинама да се фудбалски клуб „Црвена звезда" спрема на турнеју која ће завршити гостовање у Аустралији. Сви смо се обрадовали, а ево зашто: мој син Пеђа био је кондициони тренер „Звезде" и претпостављали смо да ће и он на пут. Рекли смо му да пре него што крене обавезно дође да се видимо.

– То мамино наваљивање да дођем у Краљево прилично ме је изненадило – каже Пеђа Станојевић. – То уопште није личило на њу. Да ми нешто спремају, схватио сам чим сам затекао на окупу и баку, и тетку и ујака.

– Слушај, Пеђа – почела је мама – од окупације чувамо злато наших пријатеља Варона. Ти се њега вероватно сећаш...

– Није ми било јасно какве то везе има са мном, али ми је мама брзо објаснила: пошто је Варонов брат Мауриције живео у Мелбурну а ја идем тамо, они су одлучили да му ја понесем то злато! На ову изјаву моје мајке ја сам остао – нем. Од мене се тражило да преко границе „прошверцујем" ни мање ни више него око килограм злата! Моја прва мисао била је шта ће о мени мислити моји некадашњи ђаци. Јер, пре него што сам се окренуо спорту, предавао сам у најбољим београдским школама. Шта ће мислити када сазнају да је њихов бивши професор покушао кришом да изнесе толико злато из земље? Испало би, шта друго, него да сам лопов, шверцер, преварант, лажов. С тим никако нисам могао да се помирим. А опет, још никада се у историји наше породице није догодило да млађи одбије да послуша старије. Покушао сам, наравно, некако да се извучем. Објаснио сам да је то што траже од мене врло тешко, пре свега

незаконито, и да ће, ухвати ли ме царина, доћи у питање не само мој углед него и посао, каријера.

Пеђа – сумњиво лице

– Мамин захтев ставио ме пред још једну дилему коју нисам знао како да разрешим: требало је да, потпуно свесно, прекршим закон иако су ме и она, а поготову отац, некадашњи судија, учили да никад, ни по коју цену, не урадим незаконито ништа. А сада, ето, од мене траже да све заборавим и то ко, нико други до – моја мајка.

Видећи да се опирем, моја бака Лепа, тада је имала 93–94 године, одлучила је да прекине расправу: „Кад лав риче, ти има да ћутиш!", наредила ми је. Лав је, наравно, била она. Наредила ми је да злато МОРАМ да однесем и то је био крај разговора.

Чим је та ствар решена, тетка Деса ми је сашила појас од платна у који је ставила све Вароново злато. Оног дана када сам се са фудбалерима „Звезде" нашао на аеродрому имао сам утисак да цео свет види тај појас упркос томе што сам на себи имао кошуљу, џемпер и зимски капут. Никада ми, ни раније, ни касније, царинске и остале формалности нису трајале дуже. Моја узнемиреност и узврпољеност није остала непримећена, али су је сви приписивали страху од летења.

На моје велико олакшање, на царини ме нико ништа није питао и ја сам срећно стигао до Сингапура. Својима сам послао разгледницу и рекао да је до тада све протекло у најбољем реду.

Чим сам стигао у Мелбурн, јавио сам се Маурицију. Представио сам му се као Пеђа Станојевић, кондициони тренер „Црвене звезде", и рекао да бих желео да га видим, али не и због чега. Маурицију ме је пажљиво саслушао и ја сам по гласу осетио да сам му сумњив.

„Ситнице" вредне хиљаде долара

– Тек кад сам завршио разговор, схватио сам да сам погрешио: моје име и посао нису могли да значе баш ништа човеку који је пре 40 година отишао из Југославије. Кајао сам се што му нисам рекао да сам унук Петра Буњака. Неколико дана узалуд сам се распитивао на рецепцији да ли ме је неко тражио, а онда се Маурицију изненада јавио и рекао да ће предвече доћи да ме поведе кући. Ја сам, за сваки случај, повео и двојицу пријатеља који ће касније, ако се мени нешто догоди, потврдити мојима да сам злато предао.

Маурицију, још доста суздржан (касније ми је испричао да је прво проверио ко сам), дошао је и одвео нас кући. И, како то обично бива кад се људи не познају, прво смо причали о свему, а онда сам ја рекао чији сам унук. На то је Маурицију почео да се открављује: много је година прошло од последњег сусрета са мојом породицом, али је није заборавио. Пошто сам тако „припремио" терен, прешао сам на ствар. Извадио сам из торбе појас и из њега гомилу наруквица, огрлица, прстења, брошева, златника и породични грб. Препознавши га, Маурицију је нагло пребледео и изгубио свест. Био је то за њега страшан шок. Прва ствар коју је урадио кад смо га повратили била је да се окрене својој јединици и каже: „Ето, сада видиш каква је била моја породица и колико је била цењена када су 40 година пријатељи чували оно што им је поверила. А ниси веровала кад сам ти причао да потичем из богате и угледне породице."

Касније, за вечером, Маурицију нам је испричао да је кћерка понекад умела да га пецне и каже да од њега вероватно ништа не би било да се њена мама, јединица богатог Италијана, није „сажалила" на њега.

Те вечери дуго смо остали код Маурицију. Кад смо нас тројица најзад кренули у хотел, хтео је пошто-пото да ми да поклоне за мене и моје. Рекао сам да тако нешто не долази у обзир.

– А могу ли онда да вам пошаљем авионске карте па да сви будете моји гости? – питао је.

Ни то нисам могао да прихватим: бака Лепа је била престара за такво путовање, а мислим да ни осталима не би нарочито пријало.

Пред мој повратак у Југославију Маурицију је дошао на аеродром да се поздравимо и донео ћебе од камилхара. – Ово је за тетка Лепине ноге да јој не зебу – рекао је и ја сам примио поклон. Било је у њему толико жеље да нам бар нечим узврати да нисам могао да га одбијем.

Чим сам се вратио кући, похитао сам у Краљево: кад сам испричао да сам Маурицију предао злато, свима је пао камен са срца.

Два-три месеца касније бака Лепа је умрла: као да је само чекала на испуњење аманета.

Олга Вукадиновић

МУКЕ

КАД ЛЕКАР ПРЕГЛЕДА СЛИКЕ

Шта, дакле, види један очни лекар када посматра платна великог импресионисте? Доктор Филип Лантони, шеф лабораторије за гледање у боји при болничком центру Кенз-Вен у Паризу, годинама већ проучава све што се односи на вид поменутог сликара. Пре него што се усредсредио на Едгара Дега, доктор Лантони је већ изучио и објаснио колико се разликовала палета другог великог инпресионисте Клода Монеа пре и после његове операције очног катаракта.

Ево сада шта је овај љубитељ кичице у белом мантилу

Лекари као да не могу без своје професије ни када се нађу пред великим уметничким делима – стално постављају дијагнозе. Тако већ деценијама, ако не и столећима, трају нагађања и претпоставке око загонетног Мона Лизиног осмеха и научних тумачења да је он последица ове или оне болести Леонардовог модела. И Моцартови портрети неисцрпно су врело надахнућа за лекаре, а нарочито његово лево уво које је, чини се, било веће од десног. И да не набрајамо даље. Прича која следи односи се на последње овакво истраживање: на лекарском прегледу биле су слике Едгара Дега.

ЕДГАРА ДЕГА С ВИДОМ

Филип Лантони, француски очни лекар, пронашао је строго научне и сасвим сувопарне разлоге за ваздушасто и лелујаво сликање великог импресионисте. Да ли да му верујемо?

Илустровао: Растко Ћирић

откриo у вези са видом сликара мртвог још од 1917. године – Едгар Дега дочекао је крај свог живота готово потпуно слеп. Мора бити да је због тога патио, вероватно колико и Бетовен који је последња дела компоновао глув. Разуме се, Дега се као и остали уметници развијао и мењао много тога у свом сликарству током година, али питање је да ли се то може баш у потпуности објаснити – медицином.

Али, доктор Филип Лантони је са прецизношћу и истрајношћу научника пружио све што се сачувало, од преписке уметника са својом породицом, преко њихових казивања и сећања до, наравно, Дегаових наочара које се чувају у музеју у Орсеју. Утврдио је да се болест јавила код сликара већ око његове тридесет пете године, а напала је или рожњачу или део шаренице са пигментима.

Ова дијагноза у супротности је са досадашњим уврежењим мишљењем да је Дега био кратковид. Доктор Лантони наставља: што се болест више развијала и Дегаов вид погоршавао, његова платна постајала су све више – импресионистичка. Пажљиво проматрајући густину „цртица", помоћу којих је Дега постизао утисак сенке и осветљености, доктор Лантони је закључио да су оне истоветне шеми коју користе очни лекари када испитују контрасте.

Управо је та сликарева метода, тврди научник, омогућила да се непогрешиво постави дијагноза. То што је на својим последњим платнима уместо четкице користио сопствене прсте и њима наносио боје потврђује чињеницу да је његов вид већ био толико слаб да се попут слепих користио осећајем додира, закључује лекар.

Можда се неко сада пита, попут др Лантонија, да ли је захваљујући болести Дега постигао оригиналност која га је увела међу бесмртнике. Пре него што донесете такав закључак, ево још неколико речи о овом великом сликару.

Дега се родио 1834. године у Паризу као син богатог банкара. Не само што је био талентован, Дега је волео све уметности, па је још као младић дане проводио у Лувру копирајући платна великих мајстора, а вечери у опери. Волео је и коњске трке, путовања, једном речју све што је лепо.

Једино што није волео било је да продаје своје слике, па то није чинио све док га, као већ остарелог човека, прилике нису на то натерале, пошто је потрошио сав иметак и буквално осиромашио. Остао је непревазиђени мајстор светлости коју је просто магично умео да пренесе на платно и мајстор покрета ухваћених у тренуцима. О томе сведоче његове ваздушасте, лепршаве, готово бестелесне балерине по којима је најчувенији. Да ли су оне последица слабог вида или надахнућа једног генија, просудите сами гледајући репродукције које доносимо уз овај напис.

Припремила ***М. Крстуловић***

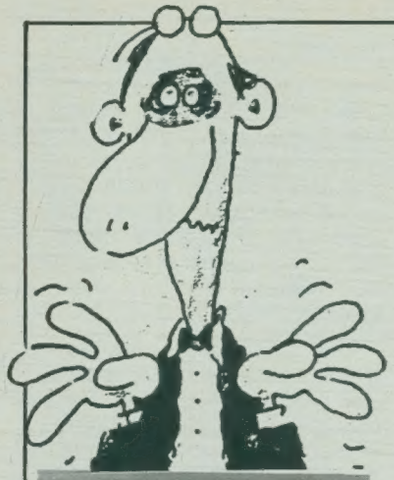

НЕВЕРОВАТНО, АЛИ ИСТИНИТО

КОАЛА СЕ ХРАНИ ИСКЉУЧИВО ЕУКАЛИПТУСОВИМ ЛИШЋЕМ

Коала, мали аустралијски торбар, личи на „мецу". Име је добио по једном доморадачком изразу који значи „без воде" јер ово љупко створење никада је у свом животу не пије. Али, коала је и крајње пробирљива у јелу: храни се искључиво лишћем еукалиптусовог дрвета! Готово све своје време проводи на неком од тих стабала стално жвакући укусно лишће.

КОБНА КАРТА

Вилијам Нортмор (1690 – 1735) из Окехемптона, Енглеска, био је окорели коцкар. Најрадије је играо карте, али исто тако волео је да се клади на коње или на исход гласања у Парламенту.

Након неколико година запањујућег успеха стигла га је зла коб у облику једног каро аса. Окретањем те једне једине карте унеповрат је отишло читаво његово имање вредно 850.000 долара. Нортмор се заклео да се никада више неће коцкати. Једва да му је преостао још неки пени с којим би могао да се коцка.

Богиња среће убрзо се поново осмехнула осиромашеном младићу, али не за коцкарским столом, него на гласачком месту. Житељи Окехемптона, ганути невољом која га је снашла, изабрали су 1714. године Нортмора за члана Парламента, а чинили су то и на свим следећим изборима све док није умро деветнаест година касније.

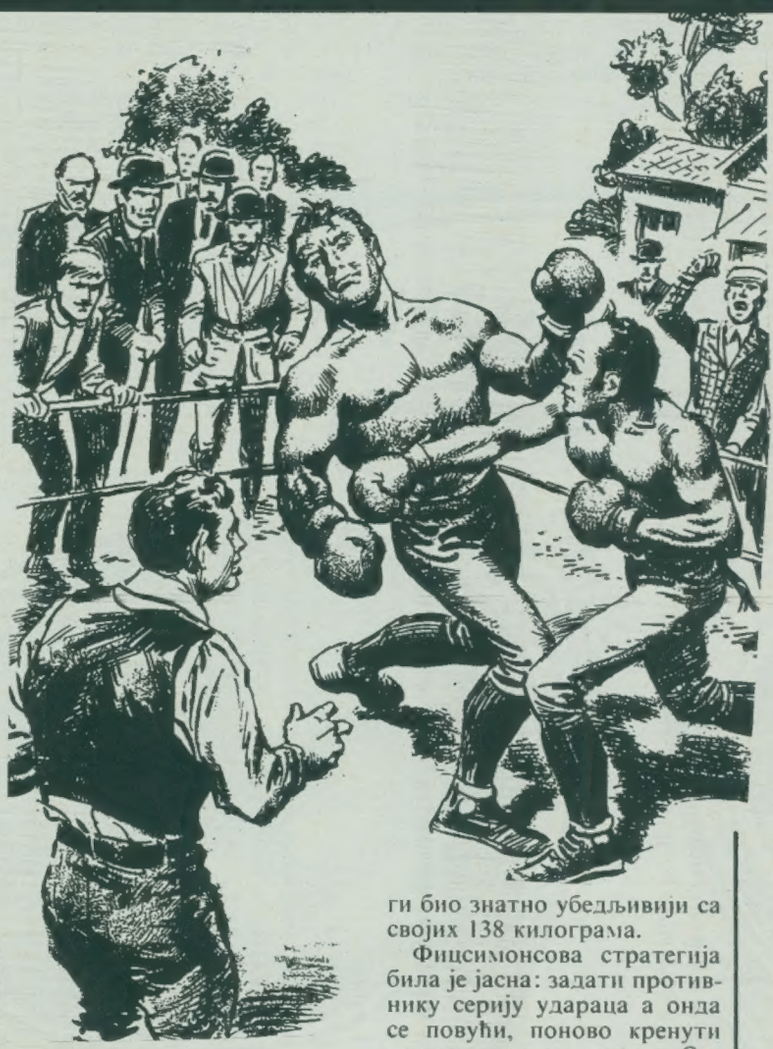

ДАВИД ПРОТИВ ГОЛИЈАТА

Роберт Фицсимонс, тридесетседмогодишњи Енглез, боксовао је 30. априла 1900. године у Бруклину, Њујорк, против Едварда Данкхорста, једног америчког тешкаша. „Црвени Роберт", како су га звали, био је висок 180 центиметара и није изгледао баш робусно са својих 75 килограма. Данкхорст је на ваги био знатно убедљивији са својих 138 килограма.

Фицсимонсова стратегија била је јасна: задати противнику серију удараца а онда се повући, поново кренути напред, па опет натраг. Одлучио је да што више измори Данкхорста.

У другој рунди Црвени Роберт оборио је на под ина Данкхорста и овај више није имао снаге да настави борбу. Фицсимонс је победио човека који је од њега био тежи чак 63 килограма!

Током своје каријере Црвени Роберт, једно од највећих „песничарских" имена свих времена, освајао је шампионску титулу у средњој, полутешкој и тешкој категорији.

ЗАШТО ЛЕВОМ РУКОМ?

Уобичајено објашњење да мајке најчешће привијају бебу на своју леву страну зато што је ту срце – не задовољава научнике. Има ту нешто друго, сматрају енглески истраживачи Менинг и Чемберлејн

Осамдесет одсто мајки привија своју бебу на леву страну груди независно од тога да ли су десноруке или леворуке. Али, исто то чине и шимпанзе, гориле, орангутанке и гибонке, што су непобитно показала посматрања. Научници у овоме виде знак да можда наш и мозак дотичних крупних мајмуна примата ради на исти начин и ето путоказа да се још мало завири у тај најсложенији и најтајанственији орган.

Џон Менинг и Ендрју Чемберлејн са Ливерпулског универзитета први су се запитали да ли само жене привијају бебу најчешће на леву страну груди, па су с циљем да нађу одговор почели да посматрају мајмунице. Сматрају да узрок истоветног понашања лежи у, можда, заједничком нам претку, неком човеколиком мајмуну, који је скакутао Африком пре шест до осам милиона година. Али, та карика за сада недостаје и реч је само о претпоставкама.

Ево зашто ова двојица научника сумњају у доста уврежено објашњење да мајке привијају бебу уз леву страну прса зато што откуцаји мајчиног срца умирују новорођенче. Пре свега, наглашавају Менинг и Чемберлејн, откуцаји срца потичу од затварања његових залисака, а они су, у ствари, смештени готово у средини грудног коша. Затим, беба највероватније и не чује баш добро откуцаје, а коначно – њу умирује и низ других звукова.

Кључни доказ двојице ливерпулских научника је тај што Африканке, вели они, углавном носе бебе на леђима да би им руке остале слободне, али када их прихватају обично тоураде левом руком, што значи да је покрет дубоко инстинктиван.

Ево сада и претпоставке коју Менинг и Чемберлејн нуде као објашњење. Разлог лежи у мозгу и нема никакве везе са срцем. Биолози већ одавно знају да лева и десна половина мозга немају исте улоге и та појава названа је латерализација. Код људског мозга једина разлика између леве и десне половине мозга састоји се у томе што се у десној дешифрују подаци који су везани за осећања. При том, као што је познато, сигнали из наших чула доспевају увек у супротну страну мозга од оне на којој су та чула смештена, па тако оно што лево око гледа „види десна половина мозга, оно што лево уво слуша „чује" исто тако десна половина и обрнуто.

По Менингу и Чемберлејну, код мајки се догађа следеће. Прихватајући бебу на леву страну, све сигнале осећајне природе она, дакле, тумачи десном страном мозга, значи оном која је оспособљена за тај задатак. С друге стране, сама беба гледа у леву страну мајчиног лица која више него десна изражава мајчина осећања! Те су разлике незнатне, али за бебу сасвим довољне.

Менинг и Чемберлејн настављају истраживање. Изводе овакав оглед да би добили статистички проценат: одраслим особама, али и деци, везују очи, па им пруже лутку и замоле да је љуљушкају као да је права беба. Подаци још нису познати, а питање да ли карика која недостаје лежи у мозгу, или пак, загубљена у прадавнини остаје отворено. Ако хоћете, можете слободно да верујете како је ипак срце разлог што мајке привијају бебу на леву страну груди. Нека докажу да није тако!

М. К.

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

КАКО СЕ КАЛИО МОРСКИ АУТОБУС

МАЛА СТАКЛЕНА ПОДМОРНИЦА

Лепоте бујног и живописног света под морем нису више привилегија само храбрих и спремних рониоца. У њима ће моћи да ужива ко год пожели – под условом да се налази у Монаку...

Труп „морског аутобуса", то јест „сибаса", чини седам широких прстенова од провидне акрилне масе, а спојени су металним оквирима. Тако добијени цилиндар дугачак је 12 и по метара и на оба краја затварају га огромне пластичне полулопте. Доле мотор, унутра седишта и ето – стаклене подморнице!

Оно што је највећи успех науке и технике код ове најновије справе управо су ти провидни прстенови или карике. Већи до сада нису произведени: имају пречник од 2,40 метара, дужину од 1,25 метара, а дебљина „стакла" износи 10 центиметара. Овакве димензије су прави технолошки подвиг и само су две фирме на свету биле у стању да их направе, а учинила је то компанија „Рејнолдс полимер технолоџи" из Санта Ане у Калифорнији.

Ево како су изведени ти необични прстенови. Од пропана, природног гаса, најпре је добијен метакрилат метила, па је томе додат полимеризатор. Тако је настала течна маса од које се, да би се начинили прстенови, уливала по једна тона у сваки калуп који се окретао унутар цеви под сабијеним азотом. То је процес центрифугирања којим се постиже стврдњавање смесе у калупима и уједно се избегава стварање ваздушних мехура у њој.

Када изађе из калупа и охлади се, прстен је сувише дебео и мутан. Зато мора опет да се врти и уједно деље, па се поново „кува" да би се коначно полирао, и то ручно, све док не постане сасвим прозиран.

Наравно, овај поступак објашњен је поједностављено.

Како би се испитала отпорност колутова на притисак, начињен је, што је и уобичајено, модел који је имао само 10 cm у пречнику, па је подвргнут притиску од 85 бара, дакле оном који се „осећа" на дубини од 850 метара. Прстенови су издржали, па је јасно да ће подморница бити сасвим безбедна будући да се никада неће спустити ниже од 85 метара!

Осим тога, начињен је модел величине једне шестине и подвргнут многим испитивањима, пре свега издржљивости. У часу када прави „сибус" буде први пут заронио, модел ће имати за собом већ две хиљаде спуштања у лабораторијски базен.

Остаје још да се каже како ће стаклена подморница, а наручилац те туристичке атракције је Монако, брижно чувати море да га не загађује пошто ће њене моторе покретати акумулатори пуњени струјом. Њихов капацитет је 420 киловата на сат, што је довољно за десет сати роњења.

Туристичко друштво Монака предвидело је да шетње стакленом подморницом трају по 40 минута. Она ће полазити из главне луке Принчевине, спуштаће се до 45 метара дубине, али све се чини да путници на том излету буду задовољни. Не само што су нађени начини да се на путањи подморнице нађу најразноврсније рибе и ракови, него је спуштена и стара бродска олупина, баш као из гусарских времена, а потопљен је и један ислужени ратни брод који „глуми" – савремену историју!

Не треба се чудити. Да би се исплатила, мала стаклена подморница морала би да провоза барем 80.000 радозналих туриста годишње. Треба их привући, зар не? ***М. К.***

Феномен Ариго

ЧОВЕК ИЗ ДВА СВЕТА

Прича о једној од најзагонетнијих личности на пољу необјашњиве медицине почела је тешком главобољом, чудним сновима и једном изборном кампањом. Завршила се бројком од 20.000 пацијената и истраживањем које још није окончано иако овај човек више није међу живима

Ариго (сасвим десно) за време једне од својих сеанси

Право име му је Жозе Педро де Фрајтаж. Био је син сељака, рођен 1918. у Бразилу, у покрајини Бело Хоризонте. Надимак Ариго стекао је још као дете и у преводу значи „простодушни сељак". Одмалена је сневао чудне снове и доживљавао необичне визије заслепљујуће светлости кроз коју му се неко обраћао на страном језику...

Кад је одрастао, запослио се у оближњем руднику гвожђа, а око 25. године изабрали су га за председника месног синдиката. После првог штрајка, који је организовао у знак протеста против лоших услова рада, добио је отказ. Да би зарађивао за живот, отворио је кафаницу у градићу Конгонаж до Кампо...

Снови су га сада још више мучили, а главобоље постале готово неподношљиве. Често је у сну виђао операциону салу у којој се неки онизак и ћелав човек обраћа групи лекара и њиховим помоћницима на страном језику који му је био познат.

Онда се доктор из снова, наводно, огласио још једном и открио ко је. Рекао му је да се зове Адолф Фриц и да је немачки лекар који је погинуо још у Првом светском рату. Његово хумано дело прекинула је смрт и он је изабрао поштеног и сажаљивог Арига да све то настави... Од тог часа Ариго је, по сопственим речима, могао да нађе мир само кад је био у прилици да помогне болеснима из своје околине.

Ноћне море наставиле су да га прогоне, тешке главобоље такође. Али, 1950. ствари су се окренуле у другом правцу. Те године требало је да се одрже избори и Лусио Битанкур, човек који је подржавао рудare у њиховим захтевима за већа права и боље услове рада, свратио је и у Конгонаж. Ту је срео Арига који га је одушевио својом срчаношћу у борби за исте циљеве, па га је позвао на један скуп политичара у граду Бело Хоризонте. Скуп је, међутим, био одложен и Битанкур је понудио Аригу да проведе ноћ у хотелу „Финансијал" где је сам одсео.

С бријачем у рукама

Ариго није знао да Битанкур има рак на плућима и да му је лични лекар саветовао да без оклевања оде на операцију у Сједињене Америчке Државе.

Те ноћи, пре него што је Битанкура савладао сан, отворила су се врата његове собе и неко је упалио светло. Био је то Ариго – стакластих очију и с бријачем у рукама... Битанкур се није уплашио... Ариго је почео с њим да разговара немачким нагласком и тоном другачијим од уобичајеног. Рекао му је да се ради о хитној ствари и да мора да га оперише. А онда је Битанкур изгубио свест...

Кад је дошао себи, могао је да види да му је горњи део пиџаме изгужван и крвав, а открио је и хируршки рез у доњем делу грудног коша који је изгледао као да је већ срастао. Обукао се и упутио у собу у којој је одсео Ариго.

Аригу се у почетку чинило да је Битанкур пијан. Али, кад га је овај позвао да дође у његову собу и показао му пиџаму умазану крвљу и рез на грудима, схватио је да се догодило нешто необично. Ариго се није сећао да је улазио

у Битанкурову собу нити да је учествовао у овом необјашњивом чину. Потпуно збуњен, Битанкур је сео у први авион и одлетео у Рио де Женеиро да се посаветује са својим лекаром...

Тек тада се Ариго испрепадао. Није могао да верује да је операцију извео у трансу, али се све подударало с његовим сновима и гласовима који су га опседали. Остало је само да се нада да ће с Битанкуром све бити у реду.

Лекар у Рију дао је да се начине рендгенски снимци Битанкурових плућа и одмах изјавио да је веома задовољан резултатима онога што је назвао „америчка хирургија". Тумор је био уклоњен, како је сам рекао, „на начин који није познат у Бразилу" и пацијент је имао одличне изгледе да се опорави. Међутим, Битанкур је испричао шта се, у ствари, догодило и ту своју причу поновио је још безброј пута тако да су вест о чудесном излечењу пренеле све бразилске новине.

Стање које не схватам!

Следеће три године Ариго је прегледао и лечио по 300 особа дневно. Да би могао да се избори с толиком навалом људи, преместио је своју „клинику" у цркву преко пута своје куће... А онда, 1956, под притиском представника званичне медицине и католичке цркве, био је оптужен за незаконито бављење лекарским занатом.

– Шта можете да кажете о својим операцијама? – питао га је судија.

– Налазим се у неком стању које не схватам.

– И радите оно за шта вас оптужују?

То не радим ја – одговорио је Ариго. – Ја сам само посредник између болесника и доктора Фрица.

Елајто Соареж, како се звао судија, није хтео да прихвати објашњење, мада му је било јасно да оптужени не може да доведе у суд доктора Фрица да да изјаву. У читавом Бразилу писало се само о Аригу и велики број људи сведочио је у његову корист. Према речима Еркулана Пирежа, професора историје и филозофије, није било разлога нити икаквог смисла да се негира постојање „феномена Ариго" јер су га лекари специјалисти, чувени новинари, разни други интелектуалци и државници посматрали на делу.

Упркос свему, Ариго је осуђен на петнаест месеци затвора и велику новчану казну. Виши суд смањио му је казну на осам месеци, условно на годину дана, с тим што је морао да потпуно прекине са својом исцелитељском праксом. А 1958. председник Жуселину Кубичек га је лично помиловао.

Нож у глави

Године 1963, захваљујући америчком научнику Андрији Пухарићу, Аригово име поново се појавило у новинама.

Пухарића, који је завршио медицину на Универзитету Нордовест у Илиноису, занимали су сви психички феномени. Пошто је чуо за невероватна излечења овог Бразилца, допутовао је у Конгонаж да га лично упозна. Ариго му је дозволио да, заједно са своја три асистента, присуствује његовим сеансама и да слободно интервјуише све његове пацијенте.

Већ следећег дана Пухарић и његове колеге имали су прилике да виде како 200 особа стрпљиво чека да се отвори клиника. Сви су ушли у напуштену цркву и Ариго им је пожелео добродошлицу, а затим се на тренутак повукао у посебну одају... Кад се поново појавио, Пухарић је приметио велику промену: израз лица и понашање били су му грубљи, а говор брз и одсечан. Говорио је португалски, али с изразитим немачким нагласком, а употребљавао је чак и понеку чисту немачку реч или израз...

Оно што су Пухарић и његове колеге тог дана видели потпуно их је збунило. Први пацијент био је старац кога је Ариго одлучним покретом прислонио уза зид. Затим је извадио џепни нож с оштрицом од нерђајућег челика, дужине око десет центиметара, зарио га у шупљину између очне кости и јабучице и почео да врти на начин који је код присутних изазвао језу... Пацијент је изгледао сасвим миран и прибран... На крају је Ариго извадио нож, погледао оштрицу на којој је било трагова гноја, обрисао је о кошуљу, рекао старцу да ће оздравити и позвао следећег пацијента. Пухарић је лично прегледао старцу око: није било трагова крви нити било какве ране. А читава операција трајала је мање од једног минута.

У неким случајевима Ариго је само исписивао рецепт не упуштавајући се ниукакав захват. Радио је то брзо и без размишљања. И чим је око 11 сати објавио да је завршио с радом и да ће се вратити поподне, престао је да говори немачким нагласком и опет је био љубазан и предусретљив.

Поподне су Пухарић и Жорже Ризини, новинар из Сао Паула, поставили камеру у просторији у којој је Ариго ординирао, рачунајући на то да ће превару, ако је има, лакше открити филмском траком... Ариго је тог дана радио до један ноћу и укупно прегледао и излечио 200 особа.

Повуците рукав, докторе!

Пухарић је био запрепашћен. Непрестано се питао на који начин још да провери овог човека пре него што се врати у Сједињене Америчке Државе. И сетио се: с унутрашње стране десног лакта имао је мали доброћудни тумор, у медицини познат као

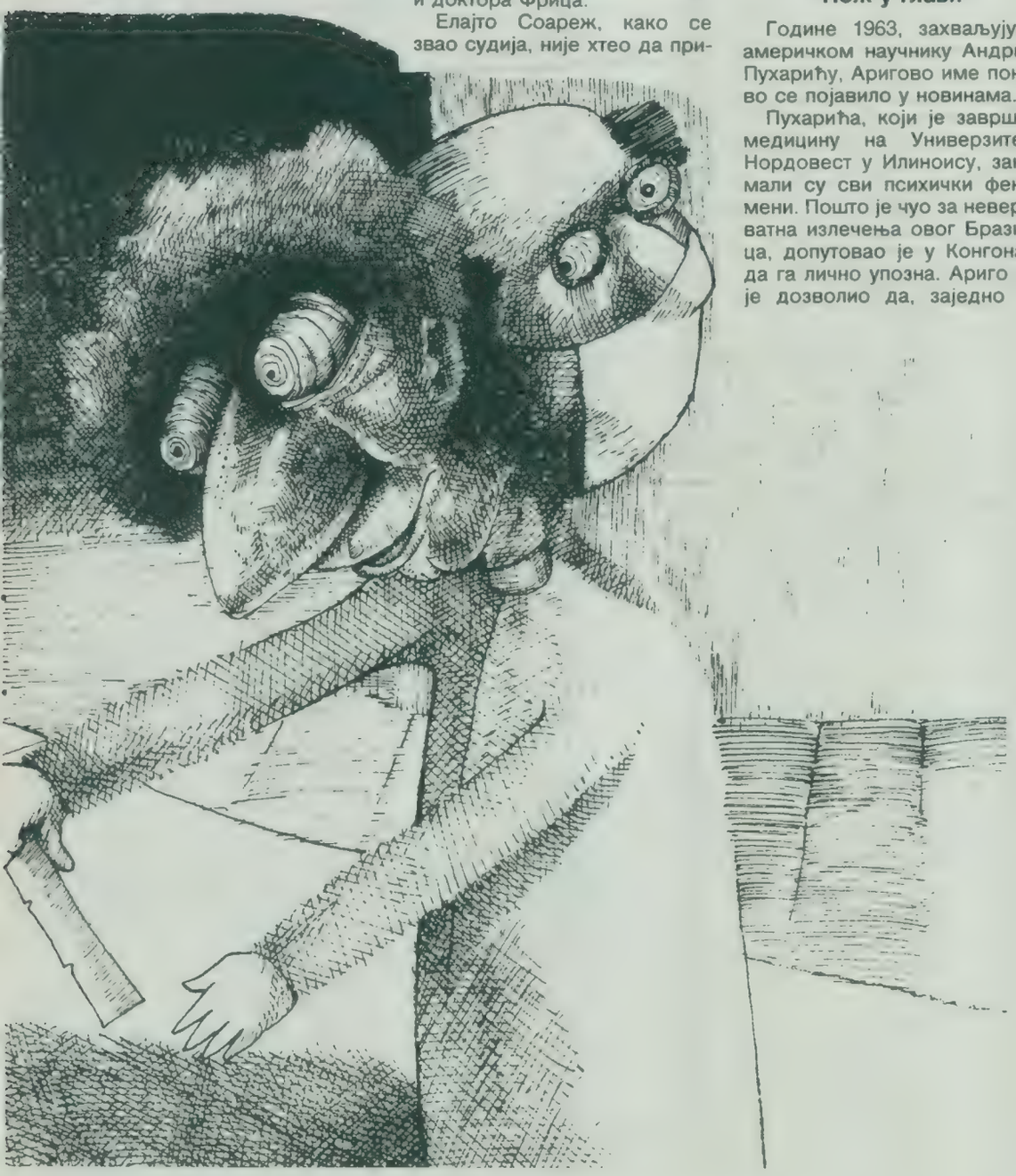

Ilustrovao: Goran Popović

липом. Пошто му је сметао, одлучио је да замоли Арига да га уклони. Сматрао је да ће тако на самом себи најбоље проверити Бразилца. Одлучио је да буде заморче у сопственом експерименту.

Ариго је одмах пристао да изврши операцију. „Средићемо то на лицу места", рекао је и замолио да му неко од присутних у холу хотела да „један добар бразилски пероrez за Американца"! Пухарићу није било свеједно, али више није имао куд. Погледао је око себе да би проверио да ли је Разини укључио камеру.

– Повуците рукав, докторе?

Пухарић је послушао, а затим, прикупивши храброст, одлучио је да погледом прати операцију. Ариго му је, међутим, рекао да гледа на другу страну... За мање од десет секунди Бразилац му је у шаку спустио нешто влажно и лепљиво. Био је то извађени липом. На том месту је остао само танушан рез и једна једина кап крви. Није осетио никакав бол. Бојао се инфекције, али без разлога: рез је срастао лепо и веома брзо.

Чувени Бразилац по други пут је завршио у затвору 1964. под оптужбом да се бави магијом и медицином – без дипломе

У Сао Паулу су прегледали филм и нису успели да открију никакву превару. Новине су поново почеле да пишу о Аригу и да износе појединости о операцији коју је извео над доктором из Америке.

Суд је поново дигао оптужницу и Ариго је још једном ухапшен 20. новембра 1964. Забележено је да ниједан полицајац није хтео да изврши налог за хапшење, па се Ариго, на крају, сам пријавио истражном судији. После годину дана поново је пуштен на слободу.

Кобни 11. јануар

У међувремену се и Американац вратио у Конгонаж с намером да испита Аригову способност постављања дијагнозе. За време провере Бразилац је тренутно постављао дијагнозу за сваког болесника који би се појавио. Од њих хиљаду, насумце одабраних 545 понело је званичне папире. У 518 случајева Аригова дијагноза је у потпуности одговарала званичној медицини.

– Како успевате да изговорите дијагнозу медицинским језиком? – упитао га је Пухарић.

– Ја само слушам шта ми каже глас доктора Фрица! – гласио је одговор.

Уследиле су и друге провере. Употребљен је читав низ најразличитијих апарата... Пухарић је у Сао Паулу носио своје доказе и разговарао са многим стручњацима из различитих области науке. Сви су се сложили да су Аригова излечења неоспорна и резултати очигледни.

Против хипотезе да је Ариго био преварант говоре и следеће чињенице: нема сумње да је излечио велики број људи од којих су многи оздравили одмах. Хируршки резови били су стварни, уз незнатно крварење, а ране су зарастале брзо, упркос чињеници да је операције изводио у неодговарајућим хигијенским условима. Његови пацијенти нису осећали никакав бол за време и после интервенције. Дијагнозе је постављао без размишљања, већ после првог погледа на пацијента. Биле су сасвим прецизне, иако није имао никакво стручно образовање. И, колико је познато, своје услуге није наплаћивао, а своју породицу издржавао је од скромне службеничке плате.

Жозе Педро де Фрајтаж, познат у свету као Ариго, погинуо је у саобраћајној несрећи 11. јануара 1971.

Припремила:
Светлана Ивановић

ЉУБАВНИ ЈАДИ ДЕВЕТОГОДИШЊЕ ПРИНЦЕЗЕ

КАД СУ СЕ ГРАНИЦЕ ШИРИЛЕ МИРАЗОМ

Било је тачно пет по подне 22. јуна 1483. године кад је жамор дворана окупљених поред моста, одмах испод дворца Амбоаз, нагло прекинуо отегнут звук трубе. У облаку прашине, праћена одредом коњаника, с друге стране Лоаре приближавала се кочија с ознакама царског достојанства.

– Најзад! – промрмљала је Ана Француска, најстарија кћерка Луја XI. Мрзела је кад је неког морала да чека.

Најзад, помислио је и њен много млађи брат који је стајао крај ње, али је разлог његовог нестрпљења био друкчији. Горео је од жеље да што пре сретне своју будућу вереницу.

У лаком касу коњи који су вукли кочију прешли су мост и зауставили се тако да су се врата нашла тачно поред Аниног брата Шарла. Свестан да су све очи упрте у њега, млади престолонаследник је пришао кочији, отворио је и стао на папучицу да би пољубио руку оној с којом ће делити живот и француски престо. Истог часа нестала су сва страховања која су га последњих дана мучила због избора његовог оца: између две гувернанте седело је не људско биће, него права лутка. Плава, румених образа и очију као различак у Шарла је зурила Маргарита Аустријска.

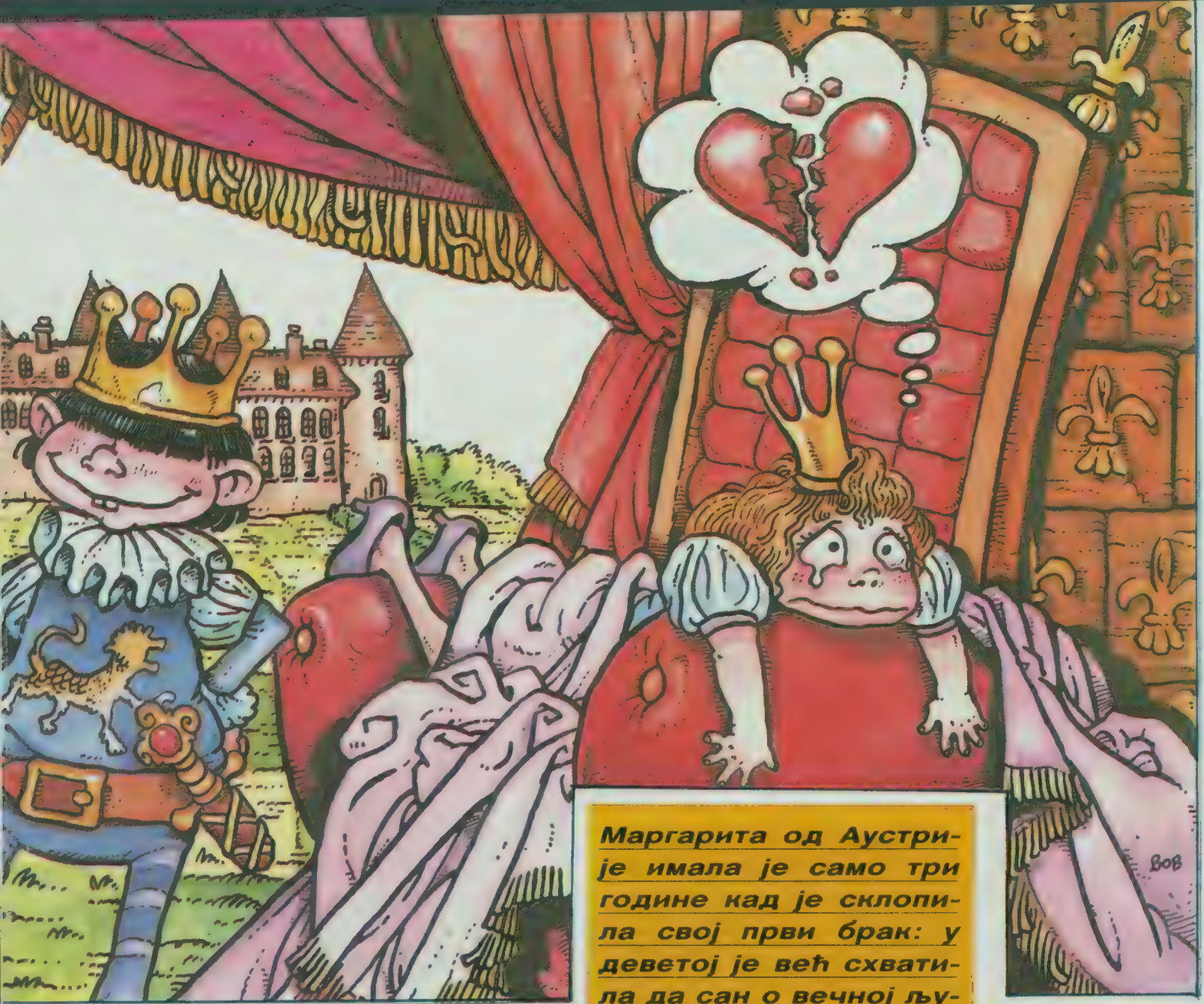

Илустровао: Добросав БОБ Живановић

Маргарита од Аустрије имала је само три године кад је склопила свој први брак: у деветој је већ схватила да сан о вечној љубави обично кратко траје

Не одвајајући очи од прелепог лица трогодишње девојчице, Шарл је готово заборавио шта треба да ради. На то га је подсетио строги глас маршала двора. Лако се наклонивши, пружио је руку Маргарити. С пуно поверења спустила је свој длан на његов: Шарл ју је просто очарао. За њу је овај дванаестогодишњи дечак био најлепши на свету: није јој сметао ни његов огроман нос, ни повијена леђа.

Мираз уместо рата

У тренутку кад је Маргарита крочила на земљу зачуле су се трубе а одмах за њима огласила су се звона свих цркава у Амбоазу. Држећи се за руке, у пратњи целог двора, Шарл и Маргарита кренули су према дворцу где их је чекала краљица Шарлота.

Два дана касније у капели Сент Денија између трогодишње принцезе и дванаестогодишњег престолонаследника склопљен је привремени брак. У дворцу Плеси-ле-Тур тешко болесни Луј XI најзад је могао да одахне и с миром оде са овог света: Маргарита је донела у мираз четири покрајине од којих је француском краљу посебно стало до Бургоње. Два месеца касније Луј XI је умро, а Ана је проглашена за регенткињу до Шарловог пунолетства.

Немајући државничко искуство свог оца, али наследивши од њега способност да управља чврстом руком, Ана је одлучила да све држи под својим будним оком. Зато јој није недостајала ни воља, ни снага, а ни мудрост. Њен отац је имао обичај да каже да Ана није нимало површна и лакомислена какве су иначе, по његовом чврстом убеђењу, све жене.

Једна од првих ствари коју је регенткиња урадила била је да на двору окупи читаву чету малих принчева и принцеза: добар избор будућих супружника могао је да донесе велику корист Француској. Зашто би се границе ширили ратом кад могу и миразом?

Живот у Амбоазу текао је мирно и, судећи по царској и краљевској деци окупљеној у њему, више него забавно. Маргарита је брзо заборавила родитеље, земљу у којој се родила. За њу је сада постојао само Амбоаз, његови предивни вртови и наравно – Шарл. Волела је да трчи с њим и игра жмурке иако су гувернанте говориле да једној краљици тако нешто не приличи без обзира на то што има само пет година. Међутим, Маргарита се није много освртала на то. Она је уживала у игри са Шарлом и никакве забране није признавала кад је он био и питању. Уосталом, зар сви нису говорили да је он њен муж?

Брак који је морао да се спречи

На Маргаритину љубав Шарл је узвраћао истом мером. Једва је чекао час кад је, држећи је за руку, могао да истрчи напоље. И није било дана кад својој малој краљици не би донео неки поклон: умиљатог голуба као што је и она била, псића, цвет који је сам убрао у шуми, машну плаву као и њене очи и тако у бескрај. Чинило се да ништа неће помутити оволику љубав.

Сиви, претећи облаци почели су да се надносе над Амбоаз кад је до Ане Француске стигла вест да је петнаестогодишња војвоткиња Ана од Бретање одлучила да да руку Маргаритином оцу Максимилијану. Међутим, по обичајима који су тада владали, до овог брака није могло да дође без пристанка француског краља. А како пристати на њега кад је то значило имати Немце у најнепосреднијој близини? Онако како је Маргарита окрњила царство свог оца, тако ће и Ана од Бретање окрњити француске земље. Не, тако нешто не сме да се догоди, одлучила је регенткиња. Брак између Максимилијана и Ане од Бретање требало је по сваку цену спречити, а за то је постојао један једини начин – да Шарл преотме вереницу немачком цару.

У првом тренутку млади престолонаследник није хтео ни да чује да се заборави његов брак са Маргаритом јер је плавокосу девојчицу обожавао. Нису га занимали разлози које је наводила његова сестра. Кад он седне на престо, поред њега ће бити Маргарита и нико други. Његова љубав је изнад интереса монархије! Ипак, морао је да пристане да оде у Нант и уради оно што се захтевало од њега: да дâ своју сагласност овом, по француску неповољном, браку. И тада, као да се само небо умешало у земаљске послове француског краља. Један једини поглед испод дугих трепавица младе војвоткиње начинио је од Шарла роба: за њега није постојао више нико осим Ане од Бретање.

Неколико недеља од тог првог, кобног сусрета, тачније 6. децембра 1491. године, Шарл Осми венчао се у замку Ланче са Аном и одмах кренуо у Плеси-ле-Тур да тамо проведе медени месец.

Краљица је љубоморна

Када је вест о венчању стигла у Амбоаз, нико у то није могао да поверује. Зар он који је са онолико жестине бранио малу Маргариту, он који је са толико нежности слушао њено неуморно чаврљање и није се устезао да призна да је најсрећнији кад је држи за руку? Ана Француска је признавала у себи да заправо нема разлога да не буде задовољна овим сасвим неочекиваним, али повољним обртом догађаја, али је била и искрено ожалошћена.

Чак и тврдо срце, какво је било њено, морало је да се растужи при погледу на Маргариту. Њени округли, буцмасти образи нагло су упали, очи су јој изгубиле сјај, а лице поднадуло од плача. Данима је одбијала да једе и изађе из спаваће собе, сатима је седела носа приљубљеног уз стакло у нади да ће однекуд стићи гласник који ће рећи да је све ово што се последњих недеља догађало велика грешка, да се заправо и није догодило.

Једог дана гласник кога је Маргарита са толико наде ишчекивала заиста је дошао. Али, донео је поруку да је нова краљица Француске ужасно љубоморна и да њеној претходници у Амбоазу више нема места. Кћерка цара Максимилијана имала је само девет година када је опет постала „слободна" и још једном остала без дома. Стотине километара даље, њена бака Маргарита од Јорка већ је размишљала где да је удоми. Избор је пао на Хуана, шпанског принца од Астурије. Француску краљицу која је изгубила престо пре него што је и села на њега опет нико ништа није питао. Смештена између две гувернанте поново је села у кочије са ознакама царског достојанства и за собом заувек оставила зидине Амбоаза.

Припремила ***Олга Вукадиновић***

ОТМИЦА

Кети Малоун је било јасно да са бившим мужем више нема разговора. Ако поново жели да види своју кћерку, мораће да изведе ново киднаповање...

У соби једног даласког мотела Кети Малоун седела је са двојицом мушкараца које је управо упознала. Видно узбуђена, саопштила им је да су јој они још једина нада. Преклињала их је да нађу њену седмогодишњу кћерку Лорен и врате је у Америку. То је, у ствари, значило да отму девојчицу из јорданског града Цараша где се налазила са својим оцем који није имао намеру да је икада више врати Кети.

Прво упозорење

Био је 27. децембар 1987. Дванаест година раније Кети Малоун је, да би завршила колеџ, морала, уз учење, да ради као келнерица. У истом ресторану био је запослен и Али Бајан, емигрант из Јордана.

Кети и Али забављали су се шест

Лорен је касније испричала мајци да је била очајна. Није веровала да ће је икада више видети у животу.

месеци пре него што су се венчали. Тек после три године брака Бајан је одлучио да упозна Кети са својом многобројном фамилијом у Јордану. Отпутовали су у Цараш, место подигнуто на остацима римских рушевина града Герасе. Кети је била збуњена Алијевим понашањем.

ПИШЕ ДРАМЕ

У ЈОРДАНУ

Окружен породицом, понашао се грубо према њој и једва је примећивао.

По повратку у САД Кети је ипак била пресрећна кад су јој лекари потврдили да је трудна. Саопштила је вест Алију који је, уместо да новост прими с одушевљењем, полудео од беса, спаковао се и отпутовао у Јордан. Вратио се тек неколико недеља пре Кетиног порођаја. Септембра 1980. добили су девојчицу и назвали је Лорен Барбара Бајан.

Рођење детета још више је продубило јаз између Кети и Алија. Бајан је желео да се дете васпитава у исламском духу, што је за Кети, одгојену у строгом католичанству, било незамисливо и она је убрзо поднела захтев за развод. На суду државе Тексас Кети Малоун проглашена је за Лорениног старатеља.

Али, Бајан годинама није показивао жељу да види кћерку. Тек када се оженио рођаком жене свога брата и добио још двоје деце, почео је да посећује Лорен. Водио је у биоскоп, сачекивао испред школе.

Када је Лорен напунила четири године, Кети је тешком муком Алију дала пристанак да девојчицу одведе на две недеље у Јордан. Пошто се нису вратили на време, Кети је по неколико пута на дан звала Алија молећи га да се придржава договора. Вратио се са Лорен после више од месец дана.

Пресуда – мртво слово на папиру

Крајем октобра 1987. Али је замолио Кети да му допусти да са Лорен проведе викенд. Требало је да је он у понедељак ујутру одведе у школу.

Кети, међутим, није имала мира. Изашла је с посла да провери да ли је дете у школи. Тамо су јој рекли да се девојчица није појављивала.

Трудећи се да не прави панику, Кети је најпре назвала Џараш, али није успела да успостави везу. Затим је телефонирала у „Алију", јорданску националну авио-компанију. Потврдили су јој да је Али Бајан са својом кћерком претходне ноћи са аеродрома „Кенеди" одлетео за Аман. Поново се јавила Алију у Џараш. Нико није желео да разговара са њом.

Избезумљеној Кети остало је само да се обрати суду. Донета је пресуда да Али Бајана, с обзиром да је прекршио закон Сједињених Америчких Држава, треба ухапсити, а Лорен вратити мајци. На жалост, одлука суда била је само мртво слово на папиру, јер није постојао америчко-јордански споразум

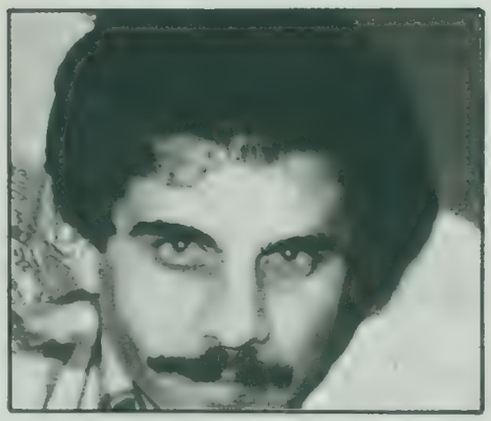

Али Бајан је на списку лица које треба сместа ухапсити ако икада ступе на територију Сједињених Америчких Држава.

о изручењу криваца. После суђења један од поротника пришао је Кети и оставио јој визит-карту. Рекао је да би волео да јој помогне.

Поред све муке, Кети су почели да зову и Алијеви поверноци. Пре него што је напустио САД Бајан је направио велике рачуна на картицама и чековима. Између осталог, уплатио је аутомобил „хонду" вредан 19.000 долара који је бродом послао за Јордан.

Кети Малоун није желела да одустане. Почела је да обија прагове свих могућих установа. Отпутовала је и у Вашингтон где је од највиших званичника добила обесхрабрујуће обавештење. Везане су им руке. Не смеју било шта да предузму јер се на особу коју гоне примењују закони земље у којој се налази. А у Јордану, као и у већини исламских земаља, суд додељује старатељство обично оцу, ретко кад мајци.

Кад је схватила да нико не може да јој помогне, Кети Малоун је одлучила да ствар узме у своје руке. И даље је наставила свакодневно да се јавља Алију, да не би нешто посумњао, а у међувремену се јавила човеку из пороте који јој је понудио помоћ.

Специјалци као филмаџије

Испоставило се да се ради о тридесетчетворогодишњем Дон Финију који је, заједно са четрдесетосмогодишњим Дејвом Четлијером, руководио Базом за обуку специјалних одреда (CTU) у којој су, углавном, били бивши припадници америчке војске антитерористичких јединица. Специјалност им је била заштита појединаца, компанија, чак и владиних институција. У соби даласког мотела Фини и Четлијер састали су се с Кети прво да чују, а потом и одлуче да ли могу нешто да ураде.

После седам сати разговора, разгледања Лорениних слика и фотографија из 1979. на којима Кети седи на крову куће у Џарашу, а у позадини се виде остаци римских рушевина, Фини и Четлијер и даље су били у недоумици. Ниједан није знао ни реч арапског, Јордан им је, наравно, био непозната територија, тако да је један погрешан потез значио – сигурно хапшење и затвор у далекој земљи с малим, односно никаквим, изгледима да буду ослобођени.

И поред свега решили су да помогну Кети. Обојица очеви, схватали су шта значи кад ти одузму дете. За акцију су одабрали још двојицу, Џима Хетфилда и Дејвида Робертса.

Три дана пошто су се састали са Кети њих четворица отпутовала су за Израел. Наводно, били су чланови једне америчке филмске екипе.

Четлијер је продужио за Јордан. Требало је да нађе Бајанову кућу што није било нимало лако. У Џарашу улице немају имена, куће су без броја. Није смео да ризикује и распитује се о Алију Бајану. Морао је помоћу Лоренине фотографије да открије кућу у, за њега, потпуно лудом граду.

Другог дана боравка у Џарашу сатима је седео насупрот, како је веровао, Бајанове куће, али није видео да у њу улази или излази неко ко личи на Алија или Лорен. Изнервиран, одвезао се на пијацу. У маси света одједном је угледао жену са гомилом деце. За руку је водила девојчицу плавих очију и прћастог носа. То мора да је Лорен, помислио је Четлијер и пошао за њима, али у гужви их је зачас изгубио из вида.

Лажне резервације

Четлијер је пуне две недеље провео у Џарашу трудећи се да што боље упозна град, пратећи школске аутобусе и полицијске патроле. Уз све то морао је да открије најбољу могућност за напуштање Јордана. Чинило му се да је то мост Аленбај. Водио је на Западну обалу коју су контролисали Израелци.

После петнаест дана у ресторану „Аман Холидеј Ин", удаљеном око 45 километара од Џараша, Четлијер се састао са Финијем, Робертсом и Хетфилдом. Био је 18. јануар 1988. Пошто Четлијер није био сигуран да је утврдио која је Бајанова кућа, закључили су да и Кети треба што пре да им се придружи. Ионако је њена помоћ била неопходна кад отму Лорен.

Да би заварала траг, Кети је авионом стигла на Кипар. Правећи се да се јавља из Тексаса, телефонирала је Алију и замолила га да јој бар каже у којој је школи Лорен. Преко воље јој је одговорио да не брине, његова кћерка – то је посебно нагласио – у добрим је рукама у једној приватној школи у Џарашу.

Проучавајући поново линије свих школских аутобуса, Робертс је коначно угледао Лорен у једном малом,

наранџастом. Пратећи га, он и Четлијер утврдили су којим путем пролази. Аутобус би застао испред куће, неко од одраслих довео би дете које је затим преузимала наставница и смештала га на седиште. Очигледно, ниједно дете није смело дуго да се задржава напољу. Иако је школа била у непосредној близини Бајанове куће, Лорен се укрцавала у аутобус и возила кружним путем све док сви ученици не буду покупљени.

Тек кад је Кети Малоун стигла у Џарапи утврдили су где је Бајанова кућа. Испред ње била је паркирана бела „хонда".

Најзад су знали све што је требало. Одлучили су: отеће Лорен када се аутобус паркира испред фармерске куће у предграђу Џарапа.

Претходно су преко америчке амбасаде у Аману успоставили везу са поверљивим Јорданцем Абадијем који је приликом отмице требало да их чека на Аленбај мосту. Осим тога Четлијер је резервисао карте на „Алијином" лету Аман – Њујорк на име Кети Малоун и Лорен Бајан.

Дан одлуке

Дошао је и 28. јануар, дан одлуке.

Фини се одвезао до Бајанове куће да утврди да ли се Лорен укрцала у аутобус, а остали су се одвезли до фарме. Нервоза је расла. Убрзо је Фини стигао, обавестио их је да је Лорен у аутобусу и замениo кола с Четлијером који се одвезао у „писану".

Кад су угледали како се наранџасти аутобус пење уз узбрдицу, Фини му је са задње стране затворио пут. Искочио је из аута и ухватио возача за гушу. Дотрчао је и Роберте... Кети је улетела у аутобус и преплашеној Лорен рекла да пође за њом.

Пре него што су сви улетели у кола, бацили су кључеве аутобуса у траву поред пута. Одвезли су се до Четлијера, с њим замениo кола и кренули пут Аленбај моста удаљеног од Џарапа око 75 километара.

Четлијер је требало да послужи као мамац. Знао је да ће његова кола сваког часа опколити полиција. То се и догодило. После више од 20 минута испитивања чуо је да се неко јавља на полицијском радију и само успео да пренозна реч „Алиа". Оне лажне резервације за „Алијин" лет, ипак ће навести полицајце на погрешан траг, задовољно је помислио Четлијер коме су полицајци вратили документа и одјурили очигледно пут аеродрома.

У међувремену Фини се са осталима приближавао граници. Јорданци су, по обичају, препречили пут ка мосту. На сцену је ступио Абади кога су граничари добро познавали и срдачно га поздравили. Он је оверио пасоше и вратио се у кола.

Све док нису угледали израелску белу заставу са плавом Давидовом звездом, у колима је владао мук. Тек кад су коначно ступили на израелску територију, знали су да је акција успела. Кети и Лорен опет су биле заједно.

Припремила ***В. Софреновић***

MEK KOJ

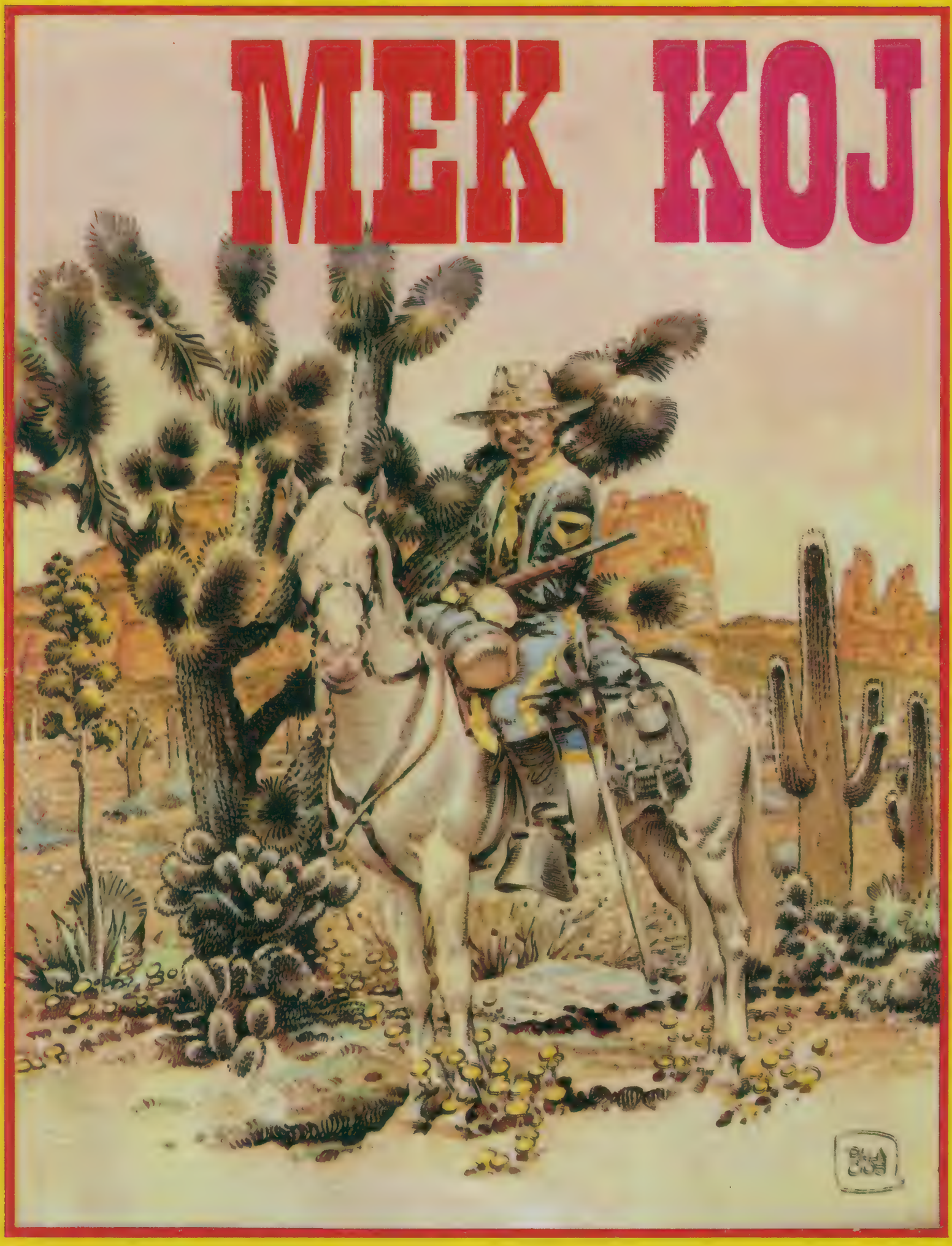

ПОСТАЈА МЕСКАЛЕРОС

I ДЕО

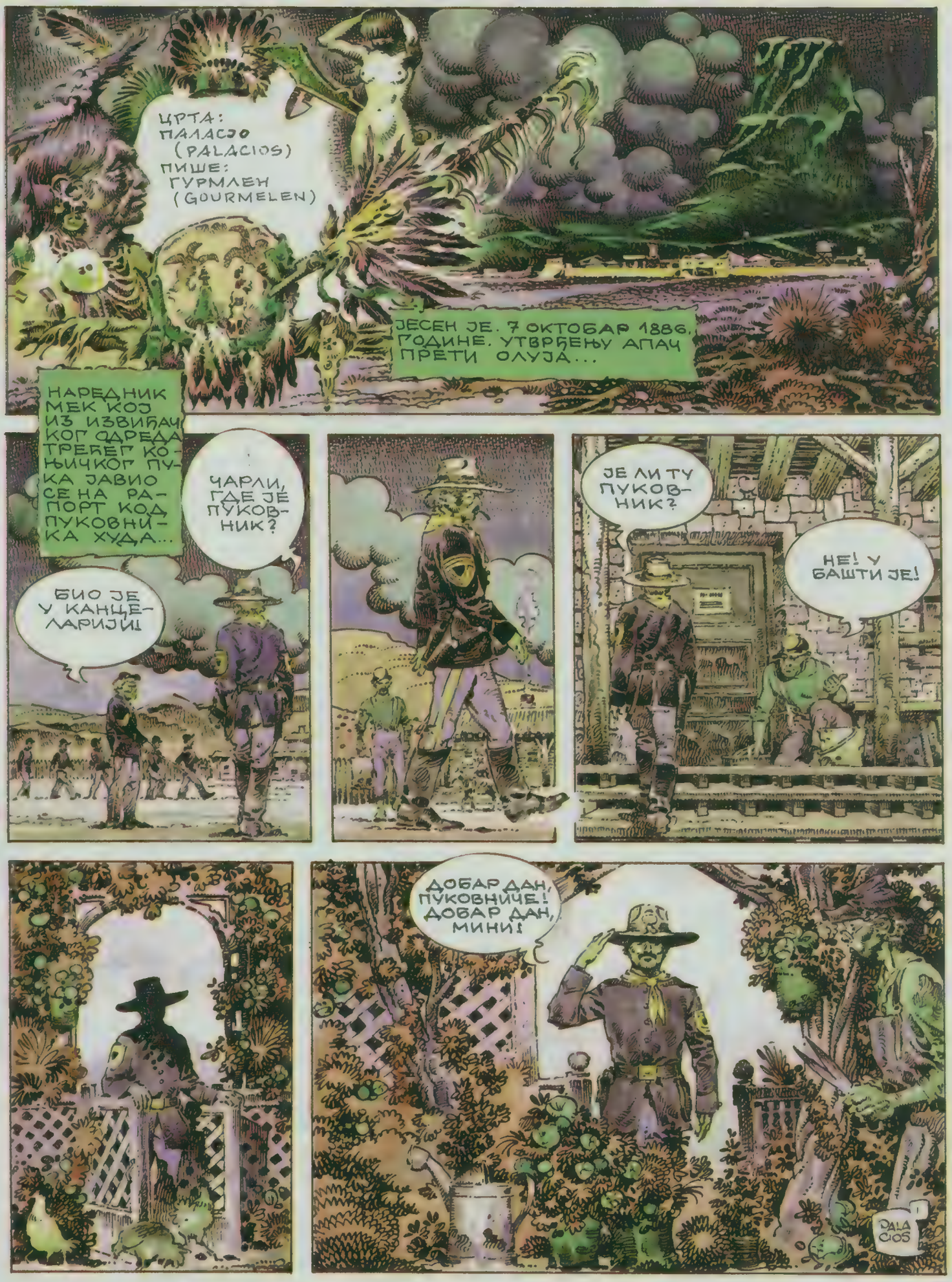
ЦРТА: ПАЛАСЈО (PALACIOS) ПИШЕ: ГУРМЛЕН (GOURMELEN)
ЈЕСЕН ЈЕ. 7 ОКТОБАР 1886. ГОДИНЕ. УТВРЂЕЊУ АПАЧ ПРЕТИ ОЛУЈА...
НАРЕДНИК МЕК КОЈ ИЗ ИЗВИЂАЧКОГ ОДРЕДА ТРЕЋЕГ КОЊИЧКОГ ПУКА ЈАВИО СЕ НА РАПОРТ КОД ПУКОВНИКА ХУДА...
ЧАРЛИ, ГДЕ ЈЕ ПУКОВНИК?
БИО ЈЕ У КАНЦЕЛАРИЈИ
ЈЕ ЛИ ТУ ПУКОВНИК?
НЕ! У БАШТИ ЈЕ!
ДОБАР ДАН, ПУКОВНИЧЕ! ДОБАР ДАН, МИНИ!
PALACIOS

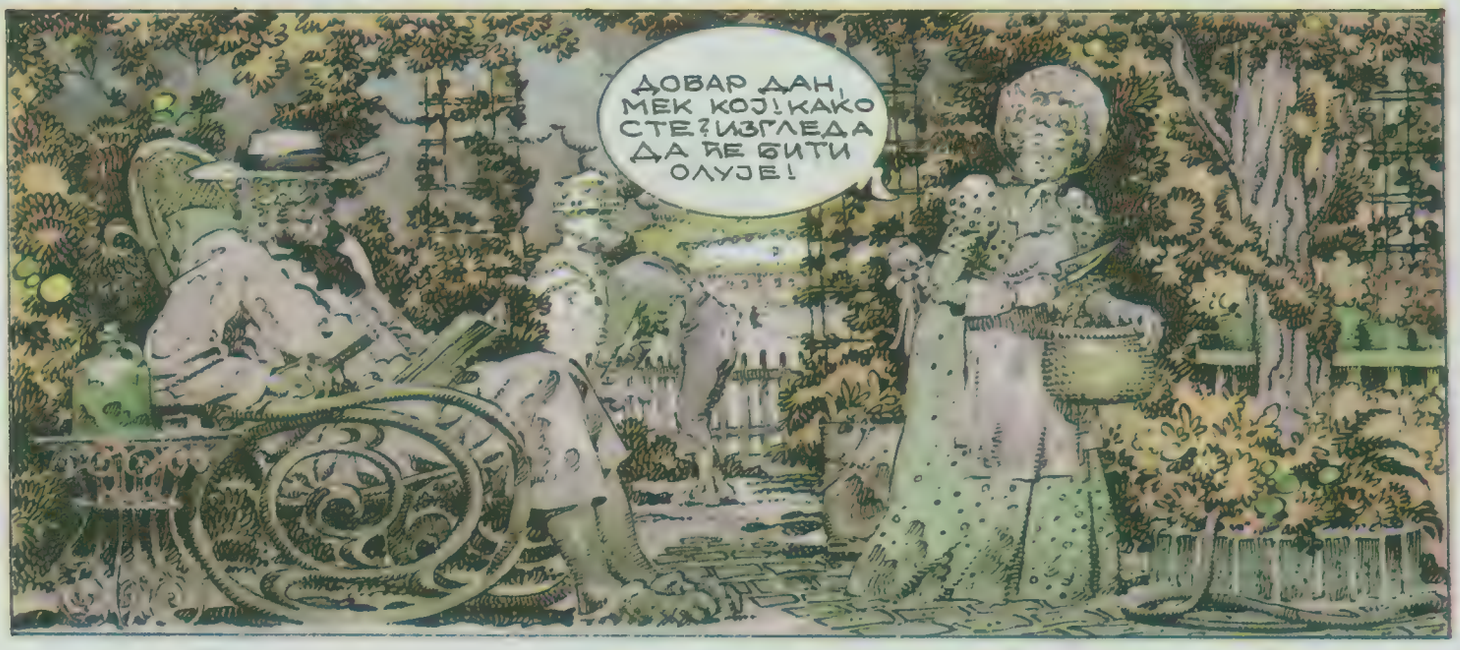
ДОВАР ДАН, МЕК КОЈ! КАКО СТЕ? ИЗГЛЕДА ДА ЋЕ БИТИ ОЛУЈЕ!

ИМАТЕ ДИВНЕ РУЖЕ, МИНИ, АЛИ НИЈЕДНА СЕ НЕ МОЖЕ МЕРИТИ С ВАШОМ ЛЕПОТОМ!
ЛАСКАВАЦ, КАО И УВЕК! ЗАДРЖАЛИ СТЕ МАНИРЕ ЧОВЕКА ИЗ ЊУ ОРЛЕАНСА!
МИНИ, СЕ БИЛА ОТРЕСИТА ДАМА.

АЛИ, НЕ НАСЕДАМ ЗА ТОМЕ! НА ЖАЛОСТ, ИМАМ ОГЛЕДАЛО!

СВАКАКО, МИНИ! ОСТАРИЛИ СМО, АЛИ СУ НАМ СРЦА ОСТАЛА МЛАДА И ЧИСТА!

КАД БУДЕТЕ ЗАВРШИЛИ СА ЛАСКАЊЕМ, ВАЉДА ЋУ И ЈА МОЋИ ДА КАЖЕМ КОЈУ РЕЧ!

МЕК КОЈ, ПОВЕРИ ЋУ ТИ ДЕЛИКАТНУ И МОЖДА ОПАСНУ МИСИЈУ! ДО ЂАВОЛА, ЈА МИСЛИМ НА ТЕБЕ!
ФИЦ-ШЕРАЛДЕ НЕ ПСУЈ!
RADOSOV

ЧУО СИ ЗА СОНГТАЈА?
ДА! ТО ЈЕ ПОГЛАВИЦА КОМАНЧА ИЗ РЕЗЕРВАТА ГРИН ХАУЗ!
АХА! Е ПА ПОБЕГАО ЈЕ СА ДВАДЕСЕТАК СВОЈИХ ЉУДИ И УПУТИО СЕ ПРЕМА НАШЕМ СЕКТОРУ!
ТРЕБА ДА ГА ПРЕСРЕТНЕШ И УБЕДИШ ДА СЕ ВРАТИ У РЕЗЕРВАТ!
ПОЗНАЈЕМ СОНГТАЈА! АЛИ, ЗАШТО ЈЕ НАПУСТИО РЕЗЕРВАТ?
НЕМАМ ПОЈМА, САМО, МОРА ТАМО ДА СЕ ВРАТИ!
КРЕНИ ЈОШ ДАНАС! АКО НЕ ПОСЛУША, МОРАЋУ ДА ПОКРЕНЕМ КОЊИЦУ, А УБИСТВЕНО ЈЕ ЈАХАТИ ПО ОВОЈ ВРУЋИНШТИНИ!
ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ ПОСЛАЋУ ЈЕДНУ ПАТРОЛУ НА ПРЕВОЈ ОЧАЈА!
ИДЕМ! ЕВО ПОЧИЊЕ КИША!
ТО ЋЕ НАС МАЛО ОСВЕЖИТИ!
ДО ВИЂЕЊА, МИНИ!

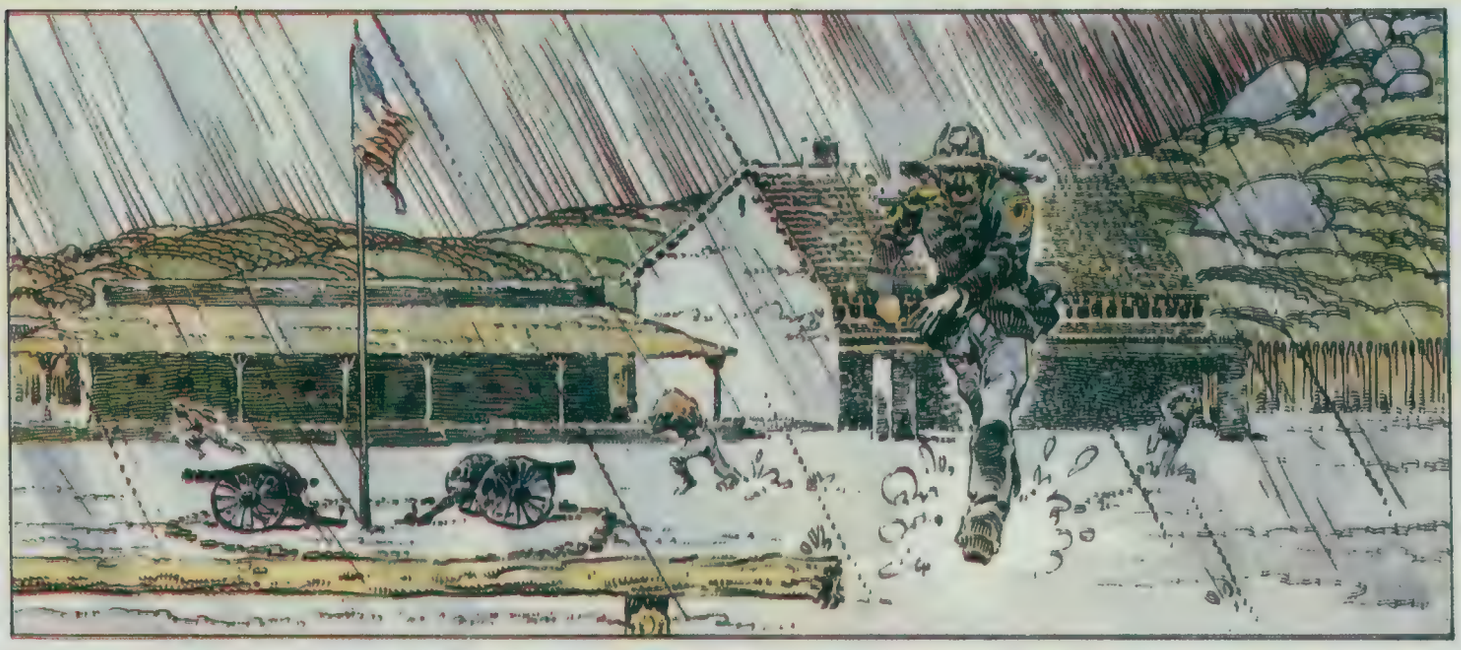

МАГАЦИН 3
ПУКА

ЗДРАВО, МАКСИ! КАКО ЈЕ?
ТАКО-ТАКО! ШТА ТИ ТРЕБА МЕК КОЈ?

ПОКРИВАЧИ, ПИРИНАЧ, ДУВАН, КОШУЉЕ И ПАНТАЛОНЕ ЗА ДВАДЕСЕТ ЉУДИ! НАТОВАРИ СВЕ НА МУЛЕ! ПОЛАЗИМ ЗА ЈЕДАН САТ НА ЗАДАТАК!
ОКЕЈ! ОДМАХ ПУ!

ИДЕМ ДА СЕ СПРЕМИМ! ЗДРАВО!
ЗДРАВО, МЕК!

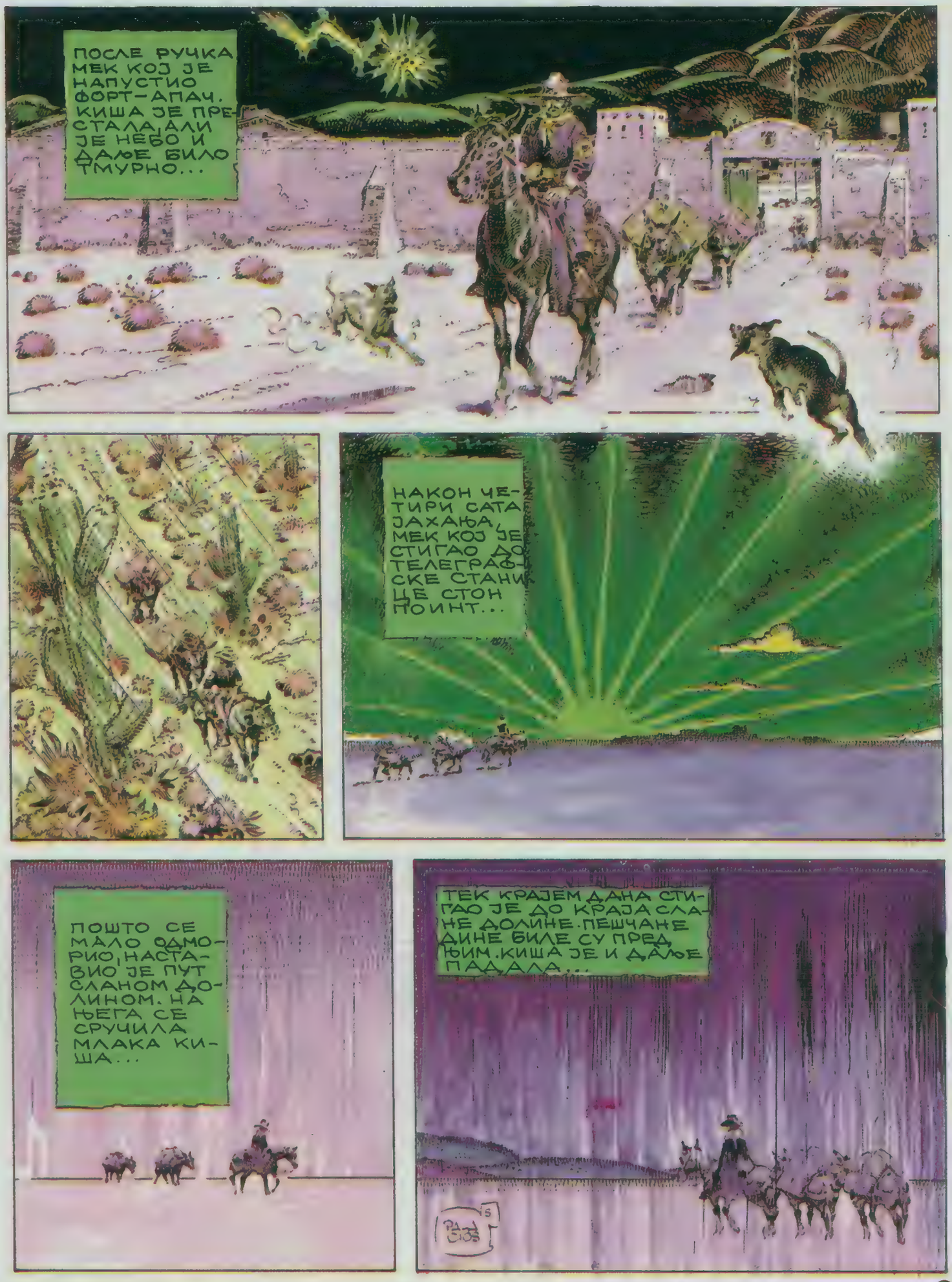
ПОСЛЕ РУЧКА МЕК КОЈ ЈЕ НАПУСТИО ФОРТ-АПАЧ. КИША ЈЕ ПРЕСТАЛА, АЛИ ЈЕ НЕБО И ДАЉЕ БИЛО ТМУРНО...
НАКОН ЧЕТИРИ САТА ЈАХАЊА, МЕК КОЈ ЈЕ СТИГАО ДО ТЕЛЕГРАФСКЕ СТАНИЦЕ СТОН ПОИНТ...
ПОШТО СЕ МАЛО ОДМОРИО, НАСТАВИО ЈЕ ПУТ СЛАНОМ ДОЛИНОМ. НА ЊЕГА СЕ СРУЧИЛА МЛАКА КИША...
ТЕК КРАЈЕМ ДАНА СТИГАО ЈЕ ДО КРАЈА СЛАНЕ ДОЛИНЕ. ПЕШЧАНЕ ДИНЕ БИЛЕ СУ ПРЕД ЊИМ. КИША ЈЕ И ДАЉЕ ПАДАЛА...

КАД ЈЕ ПАЛА НОЋ, МЕК КОЈ СЕ УЛОГОРИО...
У ОСВИТ ЗОРЕ, КРЕНУО ЈЕ ДАЉЕ И ПОПЕО СЕ ДО ПРЕВОЈА ОЧАЈА...
ААААРРГ!
ШТА ЈЕ ТО?
ААРРГГ!
АА
ААРРГГ!
!!
6

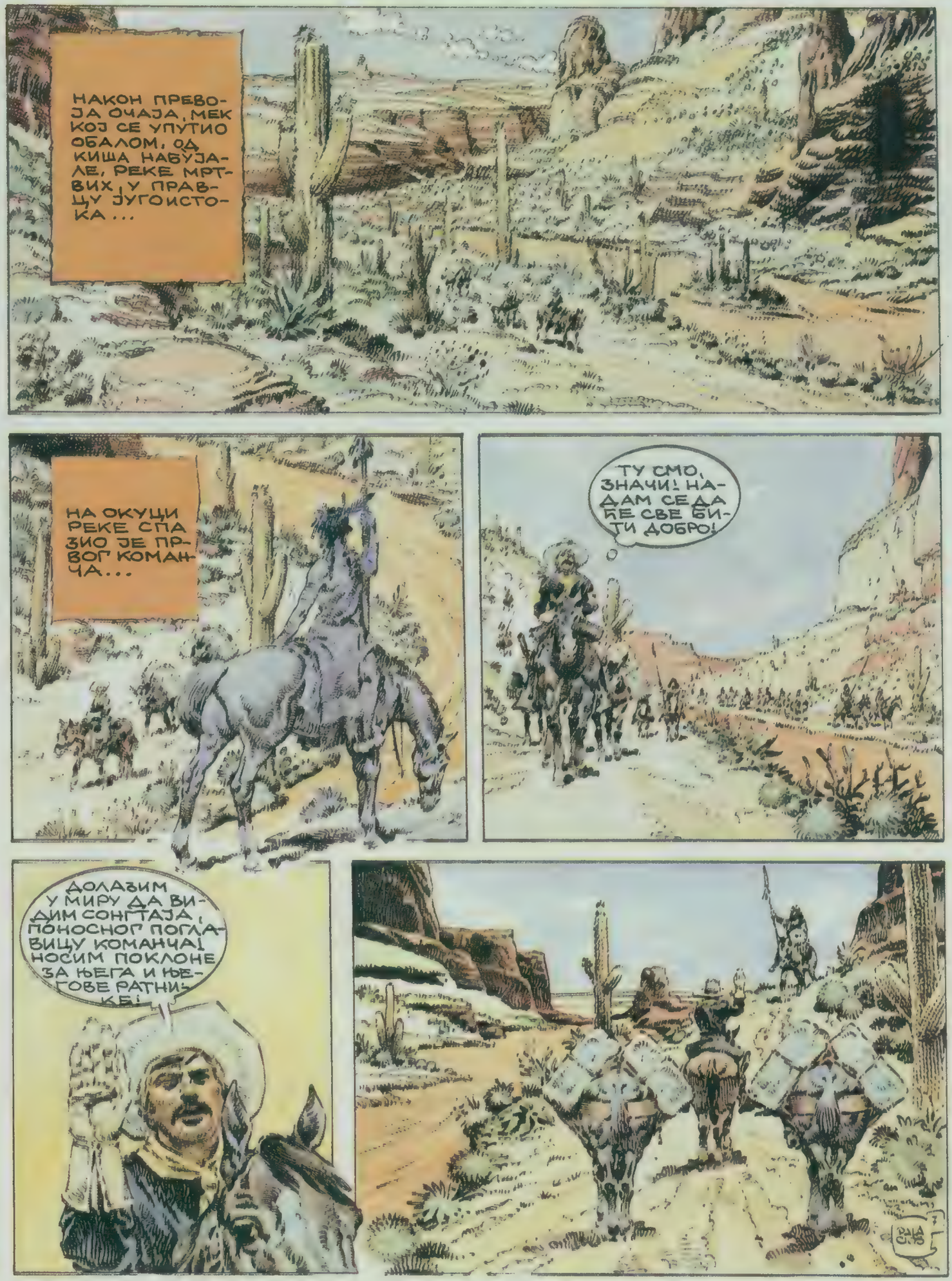
НАКОН ПРЕВОЈА ОЧАЈА, МЕКОЈ СЕ УПУТИО ОБАЛОМ, ОД КИША НАБУЈАЛЕ, РЕКЕ МРТВИХ, У ПРАВЦУ ЈУГОИСТОКА...
НА ОКУЦИ РЕКЕ СПАЗИО ЈЕ ПРВОГ КОМАНЧА...
ТУ СМО, ЗНАЧИ! НАДАМ СЕ ДА ЋЕ СВЕ БИТИ ДОБРО!
ДОЛАЗИМ У МИРУ ДА ВИДИМ СОНГТАЈА, ПОНОСНОГ ПОГЛАВИЦУ КОМАНЧА! НОСИМ ПОКЛОНЕ ЗА ЊЕГА И ЊЕГОВЕ РАТНИКЕ!

ДОЂИ, КОМАНЧИ ВОДИТИ ТЕБЕ ДО СОНГТАЈА!
ЗАШТО СИ ДОШАО НАРЕДНИЧЕ?
МОЈЕ СРЦЕ ЈЕ ТУЖНО, ЈЕР ЈЕ ТВОЈА ДУША ЗАЛУТАЛА! НАПУСТИО СИ РЕЗЕРВАТ И ПУКОВНИК ХУД ЈЕ ЉУТ! ТРЕБА ДА СЕ ВРАТИШ!
СРЦЕ НАМ ЈЕ ПУНО ОЧАЈА ЈЕР СУ НАШИ СТОМАЦИ ПРАЗНИ! БЛЕДОЛИКИ ИЗГЛАЂУЈУ МОЈ НАРОД! ВЕЋ СУ НАМ УЗЕЛИ ЗЕМЉУ, А САД ХОЋЕ И ДУШУ! МОРАЛИ СМО ОТИЋИ!

ДОНЕО САМ ТИ ХРАНУ И ОДЕЋУ! ПОЂИ СА МНОМ У ФОРТ АПАЧ! ПУКОВНИК ЋЕ ТЕ САСЛУШАТИ И КАЗНИТИ ОНЕ КОЈИ ВАС МОРЕ ГЛАЂУ!
КАСНО ЈЕ САД! НЕ ЖЕЛИМО ДА ЖИВИМО КАО ПСИ, ВЕЋ КАО СЛОБОДНИ ЉУДИ У ОВОМ ПРОСТРАНСТВУ!
ЖЕЛИМО ДА УМРЕМО У БОРБИ, КАО ШТО СУ КОМАНЧИ УВЕК ЧИНИЛИ!
ПРИМИ МОЈЕ ПОКЛОНЕ И ПОЂИ СА МНОМ У ФОРТ!
ЗБОГ ГЛАДИ ЋУ ПРИМИТИ ПОКЛОНЕ, АЛИ НЕ ИДЕМ С ТОБОМ! У ЗАМЕНУ, ПОКЛОНИЋУ ТИ ЖИВОТ, А АКО МИ ДАШ ТВОЈ КАРАБИН, ПОКЛОНИЋУ ТИ БЛЕДОЛИКУ ЗАРОБЉЕНИЦУ!
ЗАРОБЉЕНИЦА?!
ВОЈНИЧЕ, НЕ ОСТАВЉАЈ МЕ!
ВАЖИ! ПОГОДБА ЈЕ ЗАКЉУЧЕНА!
ДЕД СОЈ

ПЛОК!
НАРЕДНИЧЕ, БИЛИ СМО ПРИЈАТЕЉИ, АЛИ ВИШЕ НИСМО! ОДЛАЗИ С ДЕВОЈКОМ И НЕ ВРАЋАЈ СЕ!
РАЗМИСЛИ, АКО ПОЂЕШ СА МНОМ, НЕЋЕ СЕ НИШТА ЛОШЕ ДЕСИТИ, А АКО НЕ, ОНДА ЈЕ ТО РАТ, КОЈИ ТИ НЕ МОЖЕШ ДОБИТИ!
ГУБИ СЕ!
КЛИК!
КЛАК!
НАРЕДНИЧЕ, ВОДИ МЕ ОДАВДЕ!
ГОСПОДЕ, У ШТА САМ СЕ УВАЛИО?
ПОЖУРИМО ДОК НИЈЕ ОДЛУЧИО ДА ИСПРОБА КАРАБИН!

СМРДЉИ ВИ ЛЕШИНАРИ!
НЕБО СЕ ПОНОВО НАТМУРИЛО И ПРЕТИЛО ЈЕ НЕВРЕМЕ...
КАКО СЕ ЗОВЕТЕ И КАКО СУ ВАС УХВАТИЛИ КОМАНЧИ?
ЗОВЕМ СЕ ЕНСИ ФЛЕМИГАН, А ВИ ВОЈНИЧЕ?
НАРЕДНИК МЕК КОЈ ИЗ 3. КОЊИЧКОГ ПУКА У ФОРТ-АПАЧУ! СЈАШИТЕ, КОЈУ ЈЕ УМОРАН!
ДОЛАЗИЛИ СМО ДИЛИЏАНСОМ ИЗ КАЗА -ВЕРДЕ КАДА СУ НАС ПРЕ ОСАМ ДАНА НАПАЛИ КОМАНЧИ! СТРАЖАР И ДВА ПУТНИКА СУ УБИЈЕНИ!
КОЧИЈАША СУ МУЧИЛИ ВИШЕ ОД ДВА САТА, А МЕНЕ ТЕРАЛИ ДА ТО ГЛЕДАМ! МИСЛИЛА САМ ДА ЋУ ПОЛУДЕТИ! КАД ЈЕ УМРО, ПОВЕЛИ СУ МЕ СА СОБОМ!
СПРЕМА СЕ ОЛУЈА!
ИЋИ ЋЕМО ДУЖ РИО НЕГРОСА ДО ПОСТАЈЕ МЕСКАЛЕРОС! ТУ ЋЕМО БИТИ СИГУРНИ!

ОВАЈ КОЊ МОРА ДА ЈЕ БОЛЕСТАН!
НАКОН ЈЕДНОГ САТА НЕВРЕМЕ ЈЕ БИЛО ЈОШ ЖЕШЋЕ А МЕК КОЈ И НЕНСИ СУ СПОРО НАПРЕДОВАЛИ ПРЕМА ПОСТАЈИ. КОЈУ СЕ СРУШИО...
ЖАО МИ ЈЕ ДРУЖЕ, АЛИ МОРАМ ОВАКО!
ЗАШТО СТЕ ГА УБИЛИ? ТО ЈЕ НЕХУМАНО!
ДА МУ СКРАТИМ МУКЕ, ИНАЧЕ БИ ГА КОЈОТИ, ОВАКО БОЛЕСНОГ ЖИВОГ ПОЈЕЛИ!
У ТАКВОЈ СУКЊИ НЕ МОЖЕТЕ ХОДАТИ, ПОЦЕПАЋЕТЕ ЈЕ!
А АКО НЕ БУДЕМ МОГЛА ДАЉЕ, ХОЋЕТЕ ЛИ И МЕНЕ УБИТИ МЕК КОЈ?
НИПОШТО, ГОСПОЂИЦЕ... АЛИ НЕЋУ МОЋИ ДА ВАС НОСИМ, ЈЕР ВЕЋ НОСИМ СЕДЛО!
ЗНАЧИ, ИЗМЕЂУ МЕНЕ И СЕДЛА, ИЗАБРАЛИ СТЕ СЕДЛО!
ТРЕБА ДА ЗНАТЕ ДА СЕ КОЊАНИК НИКАД НЕ ОДВАЈА ОД СВОГ СЕДЛА, АЛИ ВАМ МОГУ ПОЗАЈМИТИ СВОЈ ШЕШИР!
ВРЛО СТЕ СЛАТКИ С МОЈИМ ШЕШИРОМ!
ХВАЛА!

У СУМРАК СУ СТИГЛИ ДО ПОСТАЈЕ МЕСКАЛЕРОС...
ОВДЕ НЕМА НИКОГА!
ПОСТАЈА МЕСКАЛЕРОД
РРРР!
ЗАЛОЖИТЕ ВАТРУ ДА БИСМО СЕ ОСУШИЛИ!
ГДЕ ЈЕ РАДНИК ИЗ ОВЕ ПОСТАЈЕ?
СИГУРНО ЈЕ СТАРИ ЧАРЛИ ОТИШАО У ЛАС КРУЗ И ДОБИО БЕ СУТРАШЊОМ ДИЛИЏАНСОМ!
МОРАМ И ЈА ДА ОСУШИМ СВОЈУ ОДЕЋУ, А ПРЕ ТОГА МОРАМ ДА СЕ СКИНЕМ!..
ШТА ТО РАДИТЕ?
АХ, ДА... СВАКАКО... ИЗВИНИТЕ, ГОСПОЂИЦЕ...

ЛЕПО ПЕВАТЕ, МИС!

ДРАГО МИ ЈЕ ДА ВАМ СЕ СВИЂА, НАРЕДНИЧЕ!

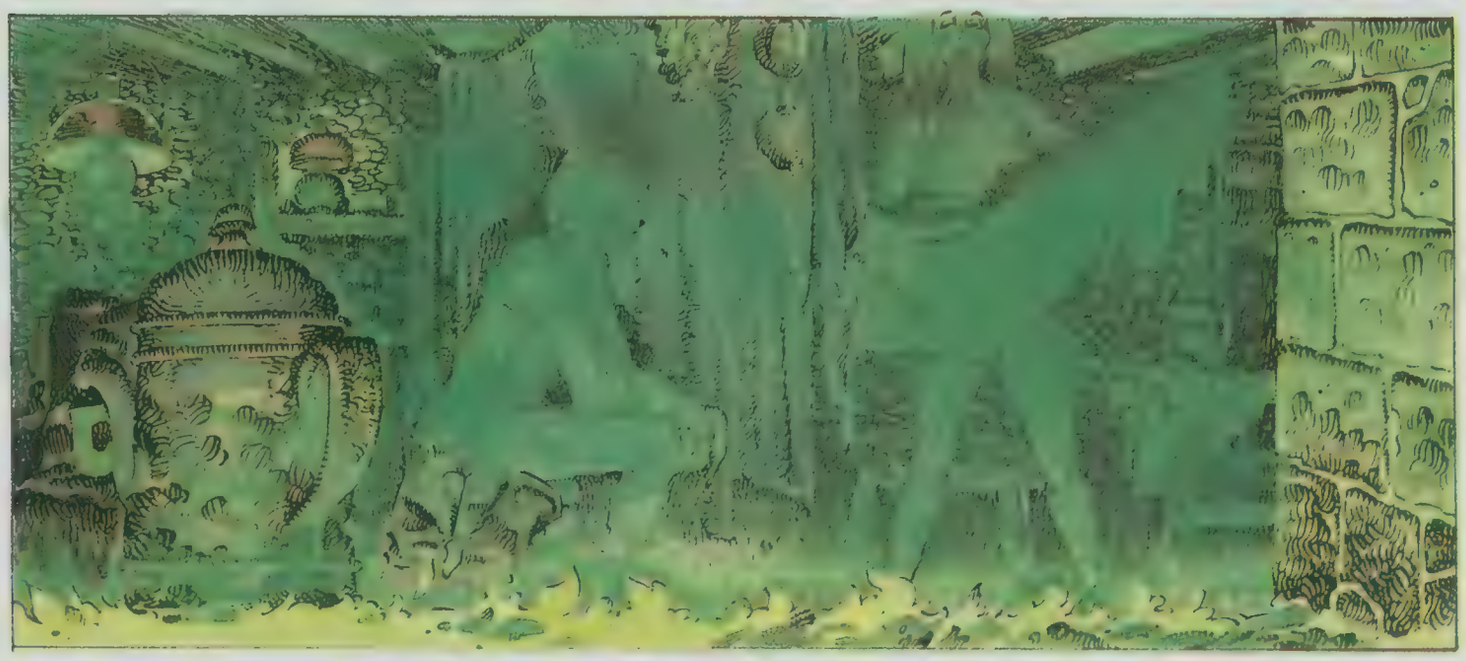

НАРЕДНИЧЕ, ДА ИМАТЕ ЖЕНУ И ДА ВАМ ЈЕ ИНДИЈАНЦИ ОТМУ, ШТА БИСТЕ МИСЛИЛИ О ЊОЈ?
НИШТА! АКО ЈЕ ВОЛИМ, СВЕ БИ БИЛО ИСТО! ЗАБОРАВИТЕ ШТА СУ ВАМ УРАДИЛИ!

МИСЛИЛА САМ ДА ЋУ ДА УМРЕМ ОД СТИДА! МРЗИМ КОМАНЧЕ И ВОЛЕЛА БИХ ДА СУ МРТВИ!

НЕЋУ НИКАД ЗАБОРАВИТИ ШТА СТЕ УЧИНИЛИ ЗА МЕНЕ, МЕК КОЈ! МОГУ ЛИ ДА ЛЕГНЕМ КРАЈ ВАС?
ХМ..., ДОЂИТЕ... БИЋЕ НАМ ТОПЛИЈЕ!

НОЋ ЈЕ ПРОШЛА БЕЗ ПРОБЛЕМА. КИША ЈЕ ПРЕСТАЛА, А НЕБО СЕ РАЗВЕДРИЛО. КАД ЈЕ СУНЦЕ БИЛО ВЕЋ ВИСОКО НА НЕБУ, У ДАЉИНИ СУ СЕ ЗАЧУЛИ ПУЦЊИ...
ПАМ!
ПАМ!
ГОСПОДЕ, ШТА СЕ ТО ДЕШАВА? ПАКЛЕНА ПУЦЊАВА!
ШТА СЕ ЗБИВА?
БРЗО УСТАНИТЕ! СТИЖУ НАМ ПОСЕТИОЦИ!
ОБУЦИТЕ МОЈУ КОШУЉУ, ЛЕПО ЋЕ ВАМ СТАЈАТИ!
ЈЕСУ ЛИ ТО КОМАНЧИ?
НЕ ЗНАМ, ДАЛЕКО СУ! ОСТАНИТЕ УЗ МЕНЕ И РАДИТЕ ШТО И ЈА!
ПАМ!
ПАМ!
ПАМ!
ПАМ!
ПАМ!
ПАМ!
(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ЗЕМЉА СА 48 ПЛЕМЕНА

ВЕЧИТА ИГРА ЛЕПТИРА

Песма и игра су заједнички именитељ за сва кенијска племена

Мада Кенија спада у најразвијеније државе афричког континента, највећи део њеног становништва још живи у неким прошлим вековима: девојке се купују и штошта се оставља да природа сама реши, а припадници племена Тарака, на пример, и даље, већ много столећа, врло успешно обављају операције на мозгу...

Када човек с ових простора, после петнаестак дана ходања Кенијом, покуша да из свог сефа памћења извуче некакав општи суд о земљи коју екватор дели напола, недвосмислено ће се ухватити за једно: Кенија је земља разноликости и супротности. Необична по много чему.

У Најробију, главној вароши, уздиже се највише облакодера на целом Црном континенту. Афричко небо чудесно се одсликава на стаклима елитних хотела и велелепних здања. Као да си слетео у једну прилично добру копију Европе, бар оне развијене. Мреже је најбољи путеви у Африци, има највише националних паркова на свету... Ту је и највећи број племена на територији једне државе – 48 – који говоре седамдесетак језика и дијалеката.

Чим се, пак, крочи из Најробија, слике су сасвим другачије. Унедоглед се испружиле саване с високом травом и бушом (грмљем) а међу њима, ту и тамо, ваљда најтамнији црнопути људи планете. На измаку погледа ретка насеља ограђена трском, са шамбама, ниским и округлим колибама од блата и сламе, код племена Масаија и од кравље балеге. Кенија од јуче која живи данас. Чини се да је неко ту помешао вёкове. Слонови су и даље домаће животиње, а лазови пошту носе.

Вековима сами са собом и за себе становници југоисточног дела афричког континента који данас чине територију Републике Кеније суочили су се крајем прошлог столећа с најездом бледоликих Енглеза и свим оним што су им ови донели на уздарје. Упркос свему, већина кенијских племена умногоме је, у грчевитом настојању да буду оно што јесу, сачувала свој део прошлости. И, што је најзанимљивије, живе прилично мирно, без великих потреса. Упркос својој разноликости.

Дакле, ово је прича о кенијским племенима. Њиховом начину живота, обичајима, веровањима, о њима самима.

Пресуда Господина Правде

Најбројније кенијско племе свакако је Кикују. Њихових 3,5 милиона глава живи широм земље, од Најробија до Маунт Кеније, највишег врха простора „вечитог пролећа". Из редова овог племена изникао је чувени Мао-Мао покрет који је са Џомом Кенијатом на челу донео Кенији независност.

Легенда каже да је зачетак племена био у светом врту смоквиних стабала близу Муранге где је оснивач племена Кикују срео прелепу Мумби, мајку свих Кикуја. Њихових девет кћери су мајке девет кланова овог племена

Мада Кикују и сада пре свега верују у земљу као свеколико мерило богатства, све их је више у државним установама. Као службеници и правници. Нимало чудно ако се зна да су мудри припадници Кикуја и у давним временима били врховни пресудитељи и међу сукобљеним странама различитих племена. Тада су степен кривице утврђивали на нимало безазлен начин: оптуженом би на језик стављали усијани бодеж и од величине плика зависила је казна. Данас већина правника и судија из редова Кикуја у свом имену имају и префикс Господин Правда.

Најмање племе је Моло. Броји око 500 људи и живи уз обале језера Туркан. Пре него што је забрањен лов на нил-

Припадници племена Луо, другог по бројности у Кенији, и данас лове рибу на прастари начин

Сточарство је главно занимање већине овдашњег становништва. За чување ситније стоке – углавном отпорних коза – искључиво брину деца

ске коње и крокодиле, њихово основно занимање, ретко су се дружили са околним племенима. Принуђени на жестоку борбу за опстанак, почели су да се мешају са комшијама – пре свега са припадницима племена Самбуру – и да се прилагођавају новом начину живота. Успут су, за последњих тридесетак година, безмало заборавили језик предака. Сећају га се само ретки старији саплеменици. Нешто им је ипак остало, што су, по свој прилици, најмање желели. Болест. Због недостатка флуора у води коју користе слабе им мишићи и испадају зуби, тако да је права реткост видети неког припадника племена Моло са свим зубима.

Снимио: Зоран Грујић

У хладовини палми припадници Кикуја пију пиво сопствене производње!

Моје слатко мајмунче

Мада се добар део од око 23 милиона Кенијаца прилагођава ономе што ми, сасвим самоуверено, називамо цивилизацијом, многи и данас живе по правилима која су се таложила вековима. То се, пре свега, односи на женидбу и удају.

Девојке су и даље на цени. Плаћају се новцем, кравама, земљом. Преговори понекад могу да трају месецима. Припадници племена Курија, који живе близу језера Викторија, на пример, данима и ноћима седе и лицитирају. На срећу, уз песму и игру. Кад се постигне договор, момак је обавезан да проведе један дан код невестиних, а девојка један дан код његових. Пре склапања брака отац невесте одлази у њен будући дом по прву рату.

Припадници племена Луо, другог по бројности у Кенији (око 2,250.000), такође плаћају девојку. Међутим, од других се разликују по томе што сваки Луо сваку нову жену мора да отме. Али, не тек тако. Прво мора и њу да плати. Може да има онолико жена колико му то богатство допушта, с тим да свака жена има свој, посебан, шатор.

Боран, племе од деведесетак хиљада живота, младу плаћа оним што има, а то су дуван, кафа и грнчарија. Припадници племена Сомали, иначе врло кастински подељеног на такозване аристократе и плебс, по правилу имају четири жене. Прва и друга су главни ауторитети и имају задатак да свом човеку изаберу трећу и четврту. Иначе, ако се међу њима деси убиство, вредност живота мере камилама: за мушкарца две камиле, за жену једна.

Међутим, у већини племена тешко девојци ако згреши пре него што се родитељи за њу не исценкају. Чини се да је најгоре девојкама из малобројног племена Илћамус, близу језера Баринго. Деси ли се да девојка затрудни, цело племе то схвата као највећу срамоту коју може да спере само на најсуровији начин. Још нерођено дете врач одстрањује, а на рану несуђене мајке пуштају се ројеви мрава као казна за учињен грех. Смрт стиже у најстрашнијим мукама.

Много је, дабоме, лепше кад се дете роди. У браку, разуме се. Да би дете у племену заплакало, огласило се спремно за нов живот, стављала се у ледену воду или му се пред лицем запали лист дувана. Код око 150.000 припадника племена Итесо име новорођеном детету даје најстарија жена, по правилу она која памти највише имена својих предака. Замочи прст у мед, стави га беби у уста и почиње наглас да набраја имена. Кад беба јаче повуче прст, добија име које је старица тада изговорила. Понекад и мајка даје име свом детету. Сачека да се неколико врста птица спусти на кров колибе, у том тренутку испушта грлен глас и дете добија име птице која се прва подигла са крова.

Жене из племена Мараквета, чувеног по томе што је прво на овим просторима применило наводњавање, чим се породи нестаје у шуми и нема је месец дана. Кад се врати, старијој деци објашњава да је била код мајмуна да тражи новог брата или сестру. Није чудо што тек рођеног брата или сестру остала деца зову „моје мајмунче".

Да ти скратим зубе!

Без обзира што на кенијском пространству, двапут већем од Југославије, има поприличан број модерних болница (неке од њих као општу болницу у Најробију градили су наши људи), многи се и даље за помоћ обраћају племенским врачевима. И то не само саплеменици, него и припадници других племена. Долазе и људи ван Кеније.

Најчувенији, и најтраженији, свакако су травари из племена Камба које броји близу два милиона људи. Они већ више од пола миленијума у долини реке Ахти-Сабаки сакупљају траве за припремање мелема и лекарија против неплодности. Са колико успеха, говори и податак да данас Камбе посећују многе жене света у потрази за леком својој неплодности. Занимљиво је да су своје лекарије травари првобитно справљали не би ли умножили стоку.

Двадесетак хиљада припадника племена Тарака, иначе познатих пчелара, прави су мајстори за прављење свакојаких мелема од меда. Кажу да готово нема болести за коју нема лека. Није ни чудо што су свуда добродошли јер никуда не путују без торбе у којој увек носе материјал за справљање спасоносних мелема.

Највећа загонетка, бар када су медицински подухвати у питању, свакако су Гусији, племе с највећим наталитетом у Африци. Они и данас, на запрепашћење модерне медицине, изводе операције мозга. И то без анестезије и неком врстом сврдла. Неки светски познати лекари који су имали прилику да присуствују тим захватима и даље не успевају да објасне како они то успевају, с обзиром да изузетно прецизно раде и најсложеније операције. На крају врачеви Гусија скинуто парче лобање врате на његово место.

Не зна се поуздано да ли су најбољи кенијски стоматолози припадници племена Курија, али је извесно да се они и даље баве зубима. Својим, пре свега. Од других племена разликују се по изузетно истуреним предњим зубима које мушкарци крате и пажљиво обрађују, док су њихове жене и данас без њих. Ваљда је лакше и јевтиније да их једноставно изваде.

Камиле обојене црвено

Без обзира што им је због свакојаког опасног звериња живот стално у опасности и да би опстали у тим суровим условима, безмало свако кенијско племе воли и поштује животиње. Живот. Забележен је, рецимо, случај невероватног самоубиства једног припадника племена Покот. Човек се убио кад је његова коза хранитељица сломила ногу.

А да живот није лилихип, најсуровије се, одмах по рођењу, уверавају деца племена Рендли. Ако се друго дете роди у недељи без месечине, родитељи га замотају у крпе и до првог Месечевог зрака оставе у шуми. Деси ли се да га хијена поједе, ето наука старијем брату да је живот поприлично сурова збиља. Иначе, цео свој живот Рендли прилагођавају Месечевим менама. И само верују у овоземаљски живот, као уосталом већина кенијских племена. Отуд и најчешћа и најомиљенија црвена боја, боја живота. Рендли, на пример, и своје камиле уз ритуални плес боје у црвено.

Мада је лептир синоним кратког живота, око 100.000 Самбурија га обожава. Уосталом, у преводу са меа језика самбури значи лептир. За њих је живот радост, шаренило. И стално су у потрази за нечим још радоснијим, шаренијим.

Иако говоре седамдесетак различитих језика и дијалеката, Кенијци се сасвим добро разумеју. Углавном на свахилију, мешавини арапског и језика локалног црног становништва, својеврсној симбиози која је уз српскохрватски дала једини фонетски језик на овој планети. Дакле, једно слово један глас. Многи, мада више од половине становништва не зна да чита и пише, говоре енглески, језик који су им донели и оставили бели дошљаци.

Упркос свим разноликостима, а оне ни у ком случају нису мале, свих четрдесет и осам кенијских племена живе у миру. Сасвим су ретки међуплеменски обрачуни. Вероватно знају да су ту одвајкада једни поред других и да им је једини начин да ту и даље остану поштовање једни других. У миру са собом и светом око себе.

Петар Милатовић

●●●

ОПЕТ ВЕЛИКО И КРУПНО, АЛИ БЛЕШТАВО

● Британски астрономи из Краљевске опсерваторије у Гриничу открили су и сами нешто тајанствено и веома удаљено од Земље дванаест милијарди светлосних година. Овај „предмет", баш као и онај из нашег претходног написа, добио је „маштовит" назив BR 1202–07. Али, за разлику од већ описане невидљиве масе, ова сија толико јаком светлошћу да у поређењу с њом наше Сунце делује као обична свећа. Реч је о квазару чија светлост, да би допутовала до нас, пролази кроз огроман део – историје свемира.

Фантастично, зар не?

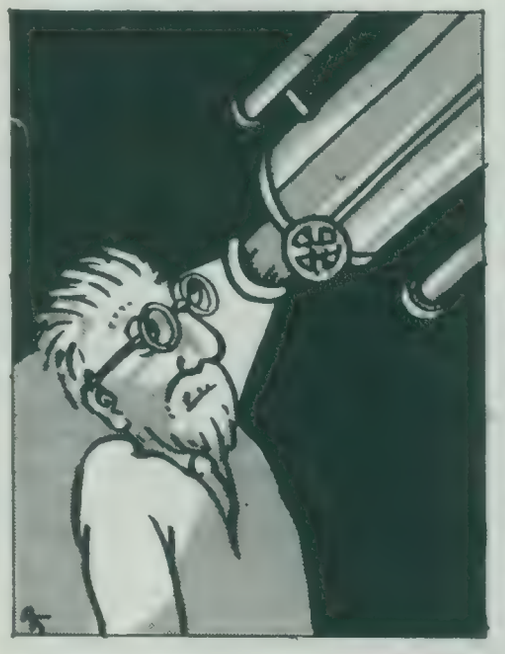

●●●

РОДИО СЕ МУШКИ МИШ!

● Ура, најзад је успело – додуше, само на лабораторијским мишевима и само делимично. Ипак, „она" се родила као „он" иако је природа предвидела друкчије. Да женски заметак претвори у мушки пошло је за руком двојици лондонских истраживача Питеру Гудфелоу и Робину Ловел Беџу. Први је запослен у установи која се зове Империјална фондација за истраживања рака, скраћено ICRF, а други у Савету за медицинска истраживања или MRC.

Како су успели да претворе женско у мушко?

Најкраће објашњено, њихов рад састојао се у напору да у мајушни заметак убризгају само делић мушког хромозома Y, онај делић који је ген Sry. Ознака је скраћеница од енглеских речи које значе „област сексуалне одређености". Значи, уместо да се роде онако како су од природе створене, а научно речено са ознаком XX која одређује женски пол, те мишице су добиле нови хромозом XY, дакле мушки.

Али! Није природа баш тако наивна. Опит је изведен на једанаест женских заметака, међутим, „успела" су само три миша, осталих осам ипак је остало женско... Двојица научника сада покушавају да открију зашто је то тако.

●●●

СОЛАРНА ПАНТЉИКА

● Едисон је, како знамо, измислио сијалицу, а на тексаском институту који носи његово име родио се изум достојан великог научника. Инжењери тог института постигли су нешто много штедљивије и успешније од постојећих сунчаних батерија којима се светлосна енергија претвара у електричну.

Нова направа зове се соларна врпца, а начињена је од танког слоја алуминијума по којем су начичкане сићушне куглице од силицијума. На сваком квадратном центиметру алуминијумске траке налази се... 17.000 ових куглица! И свака од њих, сама за себе и независно једна од друге, претвара Сунчеву светлост у електричну струју.

Доиста фантастично. Чему ће служити оваква батерија?

Како је алуминијум лаган и мек, то се соларна трака може намотати као клупко и понети, рецимо у свемирски брод. Мале, лаке, а моћне батерије и те како лепо моћи ће „тамо горе" да праве струју.

●●●

ВЕЛИКО, ТЕШКО И ЦРНО – НИШТА

● Тројица америчких астронома Џос Бленд–Хоторн, Ендрју Вилсон и Брент Тали открили су у небеским пространствима присуство, како кажу, невидљиве масе веће од Сунца 100 милијарди пута. Могла би то да буде највећа црна рупа у свемиру.

„Предмет" се налази 300 милиона сунчаних година далеко од нас, а скрива га галаксија која носи „романтично" име NGC 6240 откривена године 1980. инструментима сателита IRAS. Густина дотичног огромног, невидљивог „предмета" одговара маси Млечног пута, али збијеној у простор мањи десет хиљада пута.

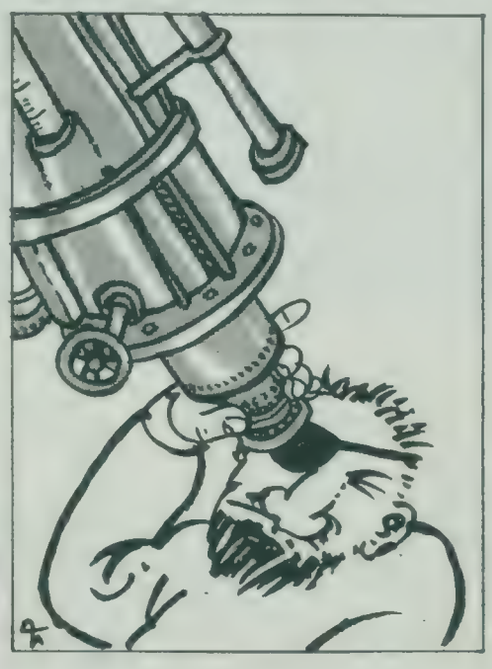

Питате се како су научници открили ово невидљиво „тело"? Одговор гласи: пошто није било могуће да се непосредно угледа, они су израчунали његов гравитациони учинак и то користећи класичне методе астрономских мерења тежине. Пошто су установили да је укупна маса галаксије NGC 6240 изразито тежа него када се саберу масе свих светлећих тела које њу чине, само по себи наметнуло се да у њој има још нечег. Дакле, велико, тешко, црно и невидљиво могло би бити само – црна рупа... Највећа у свемиру, барем за сада.

Припремила: ***М. Крстуловић***

Илустровао: Растко Ћирић

У најбржем „гвозденом коњу" на свету

УЂИТЕ У В

Понос француских железница: нови „супервозови" TGV

„Његово величанство путник": послуга на светском нивоу

Све главне делове и рад надзиру електронски „чипови" због чега је вожња TGV возовима изузетно безбедна. Унутра је све уређено као у авиону, можда и удобније. И бука при проласку кроз тунел подсећа на брујање авионских мотора!

Споља и изнутра француски „возови за велике брзине" (TGV) изгледају као летелице. Све подсећа на авионе јер је понешто и пресликано, а само путовање – брже од 300 km на час – наликује летењу.

Уђите, дакле, у супервоз – полећемо!

Французи су, нема сумње, заљубљени у брзу железницу. У минулих сто година само покаткад су другим нацијама препуштали да их претекну. Зато се чини да се утркују сами са собом. Недавно је њихов „TGV Атлантик" (саобраћа према атлантској обали), на деоници од Курталена до Тура, развио брзину од 510,6 километара на час! И то на обичним шинама које су, донекле, појачане. Толико брзо није јездила ниједна композиција до сада.

Три километра за кочење

Огромну масу од 490 тона (тежина доприноси брзини) покрећу две локомотиве, једна спреда друга позади, које развијају снагу од 8.800 киловата (на старту и 10.400), између којих се налази десет вагона. При брзини већој од 300 километара на час том супермодерном „гвозденом коњу" треба најмање три километра за кочење.

Композиција је последња реч технологије, уграђено је све што доприноси комфору и безбедности путника. Сви главни делови и рад – кочнице, врата, понашање на шинама, сигнализација, климатизација, вуча, пренос, везе – електронским путем се надзиру и управљају. Захваљујући микропроцесорима људска грешка сведена је на минимум. Сваку осовину, на пример, надгледа чип, тако да не може да дође до застоја.

Мање кварове у току вожње отклања сам машиновођа јер се виде на командној табли. Истовремено, он је у непрестаној вези са сваким вагоном, задњом локомотивом, станицама кроз које пролази.

ОЗ-ПОЛЕЋЕМО!

свим „те-же-веима" који су тада у саобраћају и главним командним местом у Паризу.

Вагони су готово херметички спојени тако да путници нису угрожени кад прелазе из једног у други, а врата се само аутоматски отварају кад се воз сасвим заустави. Има 485 седишта, од чега 369 друге класе, разврстаних према удобности и намени, док су врата на вагонима различито обојена (црвена за прву, зелена за другу класу и жута за вагон са баром, бутиком и телефонском кабином).

„Кочија" у првој класи

У првој класи постоје: салон, одељак „коуч" (кочија), простор за инвалиде, клуб двоје и клуб „четворо". Салон је намењен групама (највише до осам особа) које у миру разговарају или нешто раде, због чега је све уређено у складу са пословним захтевима. У истом вагону, али одвојен вратима, налази се одељак „коуч" са седиштима поређаним једно за другим или једно преко пута другог, што значи да је предвиђен за појединце или парове. У простору за инвалиде има покретних колица за ову врсту путника. Овде је пушење забрањено.

Клуб „двоје", као што му име казује, намењен је за путовање удвоје, са сточићем између фотеља и лампом. Насупрот њему, у истом вагону, али ходником и вратима одељени, налазе се клубови „четворо" (за четири особе), за путовање у мањим, интимним групама. У једној половини клубова пушење није дозвољено, у другој јесте.

Вагони друге класе уређени су на сличан начин, а има их више. Одељци „коуч", али са по два седишта с једне и друге стране ходника, разликују се од оних у првој класи по удобности. Засебне просторије, зване „киосци", погодне су углавном за екскурзије, док су „четвороугаоници" изврсни за породице. Сваки „четвороугаоник" одељен је вратима и има сточић за ручавање (подсећа на наше купее првог разреда, али је много удобнији).

Између вагона прве и друге класе налази се онај са баром и бутиком. Путници могу овде да узму или понесу упаковане оброке (парче хлеба премазано маслацем, медом или џемом, зачињено разноврсним поврћем). На располагању су послужавници са угрејаном или хладном храном по цени од 50 франака (укључени су и десерт и пиће).

У возу се, такође, могу наручити доручак, ручак или вечера увек три јела по избору који се путницима сервирају у време оброка, по цени до 170 франака, уз обавезно француско вино. Квалитет хране и укус и у једној и другој варијанти су – на француском нивоу!

„Супервозови" су први у свету са уграђеним телефонским кабинама – по једном у првој и другој класи и бару, из којих можете позвати већину земаља у свету и свако место у Француској. Довољно је да убаците жетон или новчић и изабарете број.

Санитарне просторије уређене су као у авионима.

Карте преко компјутера

Зависно од временских услова, у возу ради климатизација. Хлади кад је вруће и греје кад је хладно. То значи да су сви прозори херметички затворени, а врата се аутоматски отварају. Климатски уређаји су нечујни. С времена на време, споља допире бука налик на брујање авионских мотора, када композиција пројури кроз тунел. Конструктори обећавају да ће и тај недостатак у овом савршеном возу ускоро отклонити.

Французи важе за највеће стручњаке за железницу па су се потрудили – а све да задовоље путнике – да им олакшају набавку карата и резервацију седишта. Понудили су нову формулу: карту из два дела – два листића. На једном је означена релација, а на другом уписан број места. Може да се набави два месеца раније, у неким случајевима и пола године унапред. До сада је „те-же-ве" возовима путовало више од сто милиона људи.

Карте могу да се наруче готово свуда: посредством „минитела" (француска јавна компјутерска мрежа), телефоном, да се купе у аутоматима или на шалтерима 1.500 железничких станица и агенција. Уз карту путник има прилику да унапред одабере оброк који жели. Неки аутомати, што је најновије технолошко достигнуће, реагују само на додир: пипнете на екрану назив станице до које путујете и датум и одмах испадне карта. Наравно, претходно се убаци тражена сума новца.

У списку угодности које су Француске државне железнице припремиле за своје кориснике свакако треба поменути и посебно обучено особље. За послове кондуктера, стјуардеса, хостеса и агената школовано је 800 углавном младих људи. У беспрекорним униформама и увек насмешени и те како доприносе пријатном путовању.

Станко М. Стојиљковић

Аеродинамика за велике брзине: TGV на прузи

СВИ ФРАНЦУСКИ РЕКОРДИ

У последњих стотину година на листи железничких рекорда углавном је било уписивано име Француске. Изгледа да се ова земља, за коју данас стручњаци кажу да је „светски лидер" у саобраћају на шинама, у брзини утркује сама са собом.

Светски рекорди у последњих 100 година

Година	Брзина у километрима на час			Земља
	парна вуча	електрична	термичка (нафта и гас)	
1890.	144			Француска
1891/92.	156			САД
1893.	165			САД
1903.		210		Немачка
1935.	174			Француска
1935.	193			САД
1935.	195			Немачка
1937.			196	Француска
1938.	202 (светски рекорд за пару)			В. Британија
1939.			200	Немачка
1954.		243		Француска
1955.		331		Француска
1972.			318	Француска
1981.		380		Француска
1988.		406		Немачка
1989.		482		Француска
1990.		510,6		Француска

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

GIVE PEACE A CHANCE

Everybody's talkin' 'bout:
Amazon's trees gone,
cancer cells from the sun,
middle east, crazy beast
rock'n'rollers sing for peace,
give peace a chance
Everybody's talkin' 'bout
planet Earth, rebirth
United Nations
good relation, space station
starvation, radiation,
salvation, education,
liberation,
And all we are saying is
give peace a chance
Everybody's talkin' 'bout
civil war, revolution
Armagedon, no solution,
are we facing Vietnam?
We don't want to:
drop the bomb
Everybody's talkin' 'bout
acid house, gay movement
green house, heavy metal
hip-hop, censorship
has to stop,
New Kids on MTV
With the toxic waste dumps
in the sea
And all we are saying is
give peace a chance

Музика: Џон Ленон и Пол Макартни
Текст: разни извођачи

ДАЈТЕ ШАНСУ МИРУ

Сви говоре о томе:
Шуме Амазона нестају,
канцерозне ћелије од сунчања,
Средњи исток, полуделе звери,
рокенролери певају за мир
дајте шансу миру
Сви говоре о томе
планета Земља, поново рођење
Уједињене Нације
добре релације, свемирске станице
глад, радијација,
спас, образовање,
ослобађање,
А све што ми кажемо је
дајте шансу миру
Сви говоре о томе
грађански рат, револуција
Армагедон, нема решења,
спрема ли нам се нови Вијетнам?
Не желимо:
бацање бомби
Сви говоре о томе
есид хаус, покрет дугачијих
зелени, хеви метал,
хип-хоп, цензура
мора да нестане,
New Kids на MTV-ју
А отровни отпади у опустошеном мору
А све што ми кажемо је
Дајте шансу миру

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Један једини пут помислила сам да би требало да пустим косу. То је било онда када сам пожелела да се неки мушкарац заљуби у мене."

Шинејд О'Конор

НЕПОЗНАТО О ПОЗНАТИМА:

„CLASH"

Десет година касније

Једна од најцењенијих група новог таласа свакако је „Clash". Иако је прошло пуно времена откако су престали са радом, њихова популарност добија готово култне размере. Овог пролећа поново су избили на прво место британске топ-листе и то са старом песмом „Should I stay Or Should I Go", а све захваљујући томе што се песма појавила у новој реклами за „левис 501". Уз стару песму доносимо и неке мало познате податке из њихове биографије.

● Лидер групе Џо Страмер рођен је у Анкари у Турској, где је његов отац радио. Страмерово право име је Џозеф Мелор

● Док су тражили бубњара, на аудицији су чули 204 музичара док се нису одлучили за Никија Топера Хидона

● Сенди Перлмен, продуцент њихове плоче „Give Me Enough Rope", није волео боју Страмеровог гласа, тако да је током миксовања снимака певање поставио много тише од звука бубњева.

● Већи део материјала за њихов деби албум „The Clash" настао је у стану Мик Џонсонове баке, на осамнаестом спрату једног лондонског солитера. Иначе, бака је редовно долазила на све њихове наступе

● Стихови на шпанском језику у песмама „Spanish Bombs" и „Should I Stay Or Sheuld I Go" граматички су неправилни

● У телевизијској емисији „Нешто друго" Џо Страмер је једанпут рекао да би менаџере рок група требало стрпати у концентрациони логор

● Када је Тери Чајмс, оригинални бубњар састава

МУЗИЧКА ПОШТА

Молим вас да ми напишете које су албуме издали „AC/DC", „Dire Straits", „ZZ Top" и Ерик Клептон.

Мирко из Имотског

Дискографију групе „AC/DC" смо објавили, а „Dire Straits" су снимили ове плоче: „Dire Straits" (1978), „Communique" (1979), „Making Movies" (1980), „Love Over Gold" (1982), „Alchemy Live" (1984), „Brothers In Arms" (1985).

Почетком септембра „Dire Straits" поново крећу на концерте поводом новог албума „It's your face I'm looking for on every street".

„ZZ Top" су објавили плоче „First Album" (1971), „Rio Grande Mud" (1972), „Tres Hombres" (1973), „Fandango!" (1974), „Tejas" (1976), „Best Of" (1977), „Dequello" (1979), „El Loco" (1981), „Eliminator" (1983), „Afterburner" (1985), „Sixpack" (само на компакт диску) и „Recycler" (1990).

Ерик Клептон је дебитовао истоименим албумом 1970. а затим следе: „History Of Eric Clapton" (1972), „Eric Clapton At His Best" (1973), „461 Ocean Boulevard" (1974), „There's One In Every Crowd" (1975), „E. C. Was Here" (1975), „The Blues World Of" (1975), „No Reason To Cry" (1976), „Slowhand" (1977), „Backless" (1978), „Just One Night" (1980). „Another Ticket" (1981), „Steppin' Out" (1981), „Time Pieces (Best Of)" (1982), „Money And Cigarettes" (1983), „Time Pieces Volume 2" (1983), „Behind The Sun" (1984), „August" (1987), „Crossroads" (1988. шестострука компилација) и „Journeyman" (1989).

Ћао Забавниче,

Занима ме шта је сингл, колико синглова је до сада имала група „Depeche Mode" и који је био најбољи?

Светлана из Титограда

Сингл је мала плоча која се врти на 45 обртаја. Постоје и такозвани макси синглови лонг-плеј формата, али такође на 45 обртаја и са неколико песама. „Depeche Mode" су објавили преко 20 синглова. Који је најбољи – то је већ питање укуса. Најбоље место на топ-листи, четврто, имао је сингл са песмом „People are People".

Џо Страмер се често појављивао на филму, овако брадат запамћен је у филму Алекса Кокса „Walker".

„Clash" напустио групу, остали чланови дали су му надимак Тори Крајмс (криминалац). Тери се прикључио састави „Bowie Clones Cowboys International", да би затим прешао у „Black Sabath", па у пратећу групу Саманте Фокс.

● Својевремено је Страмер изјавио да му је омиљена плоча „Gloria" Вана Морисона.

● Чланови групе били су прилично лоши бизнисмени. На почетку каријере потписали су уговор у коме није тачно наведено ко сноси материјалну одговорност за штету коју публика направи током концерта. Изгубили су пуно новца надокнађујући све оно што је панк публика разбијала на њиховим првим наступима. Поред тога, захтевали су да се њихов дупли албум „London Colling" и троструки „Сандиниста" продају по цени обичног, те на њима ништа нису зарадили.

● Омиљени бубњар Топера Хидона је Фил Колинс.

● Британска телефонска компанија намеравала је да користи рефрен песме „London Calling" у својој рекламној кампањи, али чланови групе то нису дозволили.

● Током зиме 1987. године Џо Страмер је био на турнеји по Америци и то као хонорац у саставу „Pogues". Заменио је Фила Чеврона који се разболео. „Pogues" су то искористили, па су током турнеје свирали своје обраде песама „I Fought The Law" и „London Calling".

● Током снимања спота за песму „Bankrobber" (Пљачкаш банака) техничари групе Бејкер и Џони Грин глумили су напад на једну банку у Јужном Лондону. У томе их је спречила полиција која их је похапсила и испитивала сматрајући да су у питању прави лопови. Тако су бар изгледали.

Берни Роудс, менаџер групе „Clash", возио је „рено" са овом регистарском таблицом.

Песму „Should I Stay Or Should I Go" написао је Мик Џонс а посвећена је америчкој певачици Елен Фоли (на слици са Миком)

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

НОВА ЗВЕЗДА НА НЕБУ

ГЛОРИЈА МИЛЕ

Пренувши се из сањарења, Врховни програм ОЛИМПА (Опште лабораторије за индивидуално и масовно програмирање) протрља длановима очи и устаде да протегне ноге. Силни Зевс! Моћни Јупитер! Громовник који све види, све зна и све може! Некад било.

Прошло је више од два миленијума откако је Врховни – јер и над њим, Зевсом, постоји Врховни удостојио својим присуством скупштину Олимпљана. Беше то њихова последња земаљска скупштина. „Господари Земље! Бесмртни небесници!", затрмео је. „Или можда треба да кажем бестидни изроди? Одавно вас упозоравам да сте предубоко забраздили. Смртници терају шегу с вама. Песници и филозофи отворено вам се ругају. Може ли им ико због тога замерити? Трошите своју божанску моћ на ниске страсти и летњиковце, на сплетке, прељубе и ситне пакости. Горе сте од оних бедника којима треба да владате и да им служите као узор. Опомињао сам моје су речи отишле у ветар. Претио сам правили сте се луди и глуви. Нећу више ни да опомињем ни да претим. Крајње је време да вас удаљим од погубних испарења ове планете и њених житеља."

Речено-учињено. Преко две хиљаде година, по људском рачунању времена, заточени су на овом хладном сателиту који им се рута својим именом: ОЛИМП!

„Јесте, управљамо животима смртника помоћу савршене технологије", следило је Зевс своју горку мисао. „Немамо много посла и, све у свему, ово је веома удобан поправни дом. Само кад у њему не би било забрањено све оно што је живот на Земљи чинило тако узбудљивим. Забрањено је правити чуда! Све мора да буде у складу са законима науке. Филозофи и песници могу да слуте до миле воље, али научници морају бити мирни и задовољни. Најстроже су забрањени преображаји! Овидијеве бесмртне Метаморфозе јереси су над јересима. Забрањен је додир с поданицима! Забрањене су посете Земљи!"

Додуше, чак и у највећим нападима постајали Зевс је морао да призна да ни тамо више није као што је некад било. И ту су наука и таковани напредак покварили радост. Нема више онако плавог неба какво некад беше изнад Тесалије. Рибе се грчу у потоцима у којима су се некад играле нимфе.

Али, тамо доле, на Земљи, још живе смртнице. Несавршене, ни близу тако лепе као богиње, ни пријети Афродити или његовој рођеној жени, великој Хери. Подложне старењу, унапред поражене у бици с временом. Јаднице које рађају у нади да ће задобити вечни живот, а заправо само производе храну за смрт. Сменше, достојне сажаљења. Једном речју, смртне. Али, тако дирљиве. Тако храбре. Тако заносне. С телима око којих се увек шири трешњи и слатки мирис тропшости. „Велики мртви песник био је у праву: Вечност је заљубљена у производе Времена", мислио је Зевс док је сипао виски из крчага на чијој је етикети писало „Амброзија". Била је то једна од његових ситних подвала Врховном, мала освета понижених богова. Пардон, програмера.

Његов страшни преступ, његова велика подвала, била је Она, смртница која га је научила да воли песника Билија Блејка. А, пре свега, да воли њу као што никада – крупна реч за сина вечности! – никога није волео. Од дана када је угледао њено лице на екрану Зевс је прекршио готово све забране. Чинило је то крајње опрезно, не из страха за себе, већ да би заштитио њу. Казне Врховног биле су окрутне. Хера је знала да буде беспримерно сурова у свом гневу. Арес би се такође окомио на немоћну смртницу а, по свој прилици, и остали програмери. Разумевање је могао очекивати једино од Афродите – зар није управо

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

она испрограмирала чари његове љубљене?

Док се Зевс задовољно осмехивао у свом кабинету, јер је смислио како да се неопажено искраде на Земљу, у програмерској сали заседало је смртно озбиљно Веће. Једва су успели да примире Херу и убеде је да би излив гнева и непромишљена освета могли бити кобни за све. Сложили су се да би било најмудрије да ту опасну аферу окончају без Зевсовог знања, што дискретније, како ништа не би допрло до ушију Врховног. Остало им је још да се договоре шта да предузму.

Заћутали су на тренутак, свако обузет својим мислима. Атина је одсутно посматрала екран на којем се видела Зевсова смртница: пред великим огледалом испробавала је одећу за предстојећи састанак, и час се мрштила, а час осмехивала свом лику. И Арес се начас загледа у њу: „Да је бар лепа, па да га разумем". Афродита заусти да му одговори, али се угризе за језик и задржа своје мишљење за себе: „Шта ти знаш о лепоти, ратниче? Правилне црте, испупчења где треба – ту застају твоје око и машта".

„Узимао је он и горе", огласи се Хера. „Али, то сада није важно. Морамо да одлучимо шта ћемо."

После још два сата већања одлучише, са само једним гласом против – Афродитиним – да се за смртницу постара Атропа, Трећа Мојра, у време старе технологије звана Неумитна јер је прекидала нит живота и судбине коју су плеле њене две сестре, слутила је како ће се ствар завршити и имала је спреман план:

„Треба радити брзо, што не значи и брзоплето. Несрећан случај не долази у обзир. Зевс би препознао наше прсте" – ту Атропа значајно погледа Херу – „и сви заједно лоше бисмо се провели. Познато нам је да се он не контролише у свом гневу и да се ствар не би могла заташкати. Зато препоручујем болест која брзо и сигурно убија. Чињеница да субјект пуши више од 20 цигарета на дан знатно ће олакшати посао."

Нико није желео да улази у детаље. Исто тако, нико није желео да на екрану посматра нежности којима су се предавали осуђена смртница и њен момак, леп као какав млади бог.

• • •

После месец дана по људском рачунању времена, завереници су се поново окупили пред екраном. Смртница је изгледала веома лоше. („Одвећ пропадљиво чак и за Зевсов настрани укус", злурадо је помислила Хера.) Али, лице јој је сијало док је тешила свог драгог: „Не брини, нећу умрети. Само ћу се претворити у звезду." Очи њеног боголиког момка блеснуле су као муње: „И хоћеш. За то ти ја јамчим."

Арес, који је презирао такве сцене, покуша да се нашали: „Па она већ јесте звезда. Велика звезда сапунске опере на ОЛИМПУ!" Афродита изрече оно од чега су сви страховали: „Не таква звезда, Аресе. Звезда на небу." Дакле, преображај: најтежи грех. „Неће се усудити", покуша да их умири Хера, али су њене речи звучале прилично неубедљиво.

• • •

Ноћ између 8. и 9. јула била је блага и ведра. Млади астроном Н. В. задовољно је осматрао небо. Дивна ноћ за дежурство! А онда га изненада нешто забљесну и – не, не може бити, сигурно му је позлило – високо над његовим главом указа се звезда, већа и сјајнија од свих које су је окруживале. Пошто се уверио да не помажу ни трљање очију, ни штипање, ни телескоп, младић као без главе полете низ степенице. Телефон у канцеларији управо је зазвонио. „Видиш ли и ти шта ја видим?", пресрео га је с друге стране жице глас у којем су се мешали паника и одушевљење.

• • •

За округлим столом на ОЛИМПУ заседало је Веће великих програмера. Сви су били на окупу, осим Зевса који читавог дана није изашао из свог кабинета, није ни с ким прозборио ни реч, нити је једном потегао из крчага на којем је писало „Амброзија". Атина је председавала уместо њега.

Закључили су да је ствар добро изведена и да се смеју надати како неће бити никаквих последица. Ишло им је наруку то што је Врховни већ дуго заузет гужвом у једној удаљеној галаксији. Могуће је да ће их казна за највећи прекршај овога пута мимоићи. Али, морају се сви заједно постарати да се тако нешто никада не понови. Јер нико од њих не жели да проведе свој бесмртни живот на овом сателиту.

Заповетала је још једино Хера: „А што ћемо са сиротим астрономима који сада лупају главу због појаве нове звезде на небу?"

Атина устаде и даде на знање да је састанак завршен: „И треба да лупају главу – то им је посао. А и ми, драге колеге, имамо шта да радимо."

ДИПЛОМАТИЈА

Одговарајући на питање да ли јој и колико прија дипломатски живот, госпођа Гарвин, супруга бившег америчког амбасадора у Француској, спремно је одговорила: „Смета ми само то што се и послуга користи дипломатским речником, па ми се догоди, кад чујем ломљаву у кухињи, да неко од њих дође и каже ми како се сервис више не састоји од 110 већ, на пример од 117 комада!"

МАШТА

Неколико недеља после ступања на посао један младић се обрео у канцеларији претпостављеног:

– Шта ово треба да значи! – љутито је одбрусио директор. – Кад сте подносили молбу, написали сте да имате пет година радног искуства, а ми смо открили да вам је ово прво запослење!?

– Па, то је тачно, – узвратио је овај мирно. – Али, не заборавите да је у вашем конкурсу стајало да тражите маштовиту особу!

ЧЕЗЕ ЗА МОГУЋЕ ВЕЗЕ

Једном годишње у месту Лисдонверн у Ирској одржава се необичан и свакако јединствен „сајам мужева" на којем су могући супружници мушкарци из овог места и околине. На „сајам" долазе жене из најудаљенијих крајева, а углавном из Америке – из Њујорка, Чикага, Филаделфије, па чак и из Даласа – с надом да ће управо овде

наћи праву прилику за удају. На аеродром Шенон чартер летовима долазе девојке, удовице и разведене жене, а дочекују их такође заинтересовани за живот удвоје и то у свечано окићеним чезама... Кажу да се после три дана авиони враћају у Америку, по правилу, полупразни.

ПОТЕМКИНОВЕ ТАБЛЕ

Урхо Кеконен, бивши председник Републике Финске, открио је, после више година, занимљив детаљ везан за посету Елинор Рузвелт његовој земљи.

Супруга америчког председника Франклина Рузвелта пожелела је да посети област Поларног круга, али пошто се табла која означава место одакле она почиње налазила усред неприступачног мочварног терена, финска влада је одлучила да је за ту прилику помери за један километар – ближе путу!

УНИ-ДЕЦА

Кад су госпођу Лесли Вилијамс из Њу Џерзија упитали зашто су јој сва деца (а има их деветоро) исто обучена, одговорила је: „Кад смо их имали четворо, облачила сам их исто да би лакше могла да их препознам, односно, да не изгубим које, а сад морам да их облачим исто да кући не бих повела и неко које није моје!"

ЗАБОРАВНА ГОСПОЂА РАСЕЛ

Пре него што је ушао у зграду станице, отправник возова из Вулверхемптона, у Енглеској, угледао је папирић који је био бачен кроз прозор једног вагона. Подигао га је и прочитао: „Госпођа Расел из Улице Вејл број 22 у Блоксвичу оставила је лонац на шпорету. Молим вас да хитно обавестите полицију."

Ствар је, очигледно, била врло хитна па је отправник сместа окренуо број полицијске станице и дао адресу заборавне госпође. За само неколико минута најближа патрола већ је била у улици Вејл, обила врата и доиста нашла лонац на шпорету који ипак није био укључен.

Илустровао: Ивица Кољанин

ЕУРЕКА!

ПЛАСТИЧНА ВИОЛИНА

Господин Харолд Стивенс, пензионисани шеф аутомобилске компаније, недавно је патентирао свој изум: пластичну виолину за коју тврди да има звук раван најскупљим „страдиваријусима"!

Мало необично, али и сам изумитељ каже:

– Сама помисао да би виолина од пластичне масе могла да се пореди са Страдиваријевим инструментима звучи увредљиво и тешко да би ико у то поверовао.

На усавршавању „краљице инструмената", за коју је употребио графитна влакна у смеши са неким смолама уместо ретких и скупоцених врста дрвета, Стивенс је радио пуних двадесет година. Данас ова виолина може масовно да се производи, а стајала би 150 фунти, незнатна свота кад је реч о гудачком инструменту.

И, господин Стивенс бацио се у потрагу за фирмом која би пристала да се упусти у серијску производњу виолина, а што да не и виола, виолончела и контрабасова према новом патенту. Само, није то баш лако наћи! Ко да замисли, уопште, пластичне виолине?

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

Иначе, необични инструмент испробао је Едријен Илс, гостујући диригент ВВС симфонијског оркестра, и овако га оценио:

– Уз мало дотеривања, ова виолина вероватно би могла бити једнако добра као и свака друга која може да се нађе за 500 фунти. Није ли то, ипак, велики комплимент? Ако за 150 фунти купите нешто што вреди 500, свакако сте направили добар посао.

Ех! Кад музичари не би били тешка и избирљива бића: неће, изгледа, ни да чују за виолину – црне боје. Једноставно, то је непојмљиво. Пластична још некако, али црна – никако. А технологија господина Стивенса омогућава искључиво црне виолине.

Овај изумитељ провео је свој радни век у фабрици „Форд" и зато му, кажу, не смета „аутомобилска" елеганција за инструмент. Али, ко каже да он неће смислити нешто што ће и изглед његове виолине приближити онима из Кремоне...

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Име и презиме глумице са слике – Ауто-ознака за Панчево, **2.** Реч преузета из америчког енглеског, **3.** Озакоњење, **4.** Завршетак музичког комада – Симбол арсена – Долина близу Рателча у Словенији (Планица!), **5.** Обруб зида на фасади испод стрехе – Енглески сликар, Виљем – Име песника Шопова, **6.** Име народног хероја Шолаје, **7.** Тканина као подлога за везење, **8.** Ознака за тону – Реса, ројта, **9.** Водени љускар – Мушки потомак, **10.** Екстремитети – Симбол кисеоника, **11.** Болест зуба, **12.** Украсна биљка.

УСПРАВНО: 1. Појава на води, вал – Занимање, професија, **2.** Полудраги камен – Име песника Пуслојића, **3.** Фолк-певачица, Мерима – Омотач дрвета, **4.** Врста папагаја – Пропаст, смакнуће – Вртлог, **5.** Тестера – Емитовање, **6.** Учинити да нешто постане киселo – Име глумице Маргрет, **7.** Провалија, бездан – Виткост, **8.** Пркос (мн.), **9.** Град у Француској, **10.** Годишње доба, **11.** Циркуски кловн, **12.** Врста ликера.

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1										●		
2												
3												
4				●			●					
5					●				●			
6	●											
7												
8		●	●									
9				●								
10						●						
11												
12												

РАЗЛИКЕ

На сваком од осам цртежа постоје по два детаља по којима се они разликују од слике „А". На вама је да их нађете

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ПИТОМО ЧУДОВИШТЕ

Зове се капица, али пристајала би можда једино глави кита!

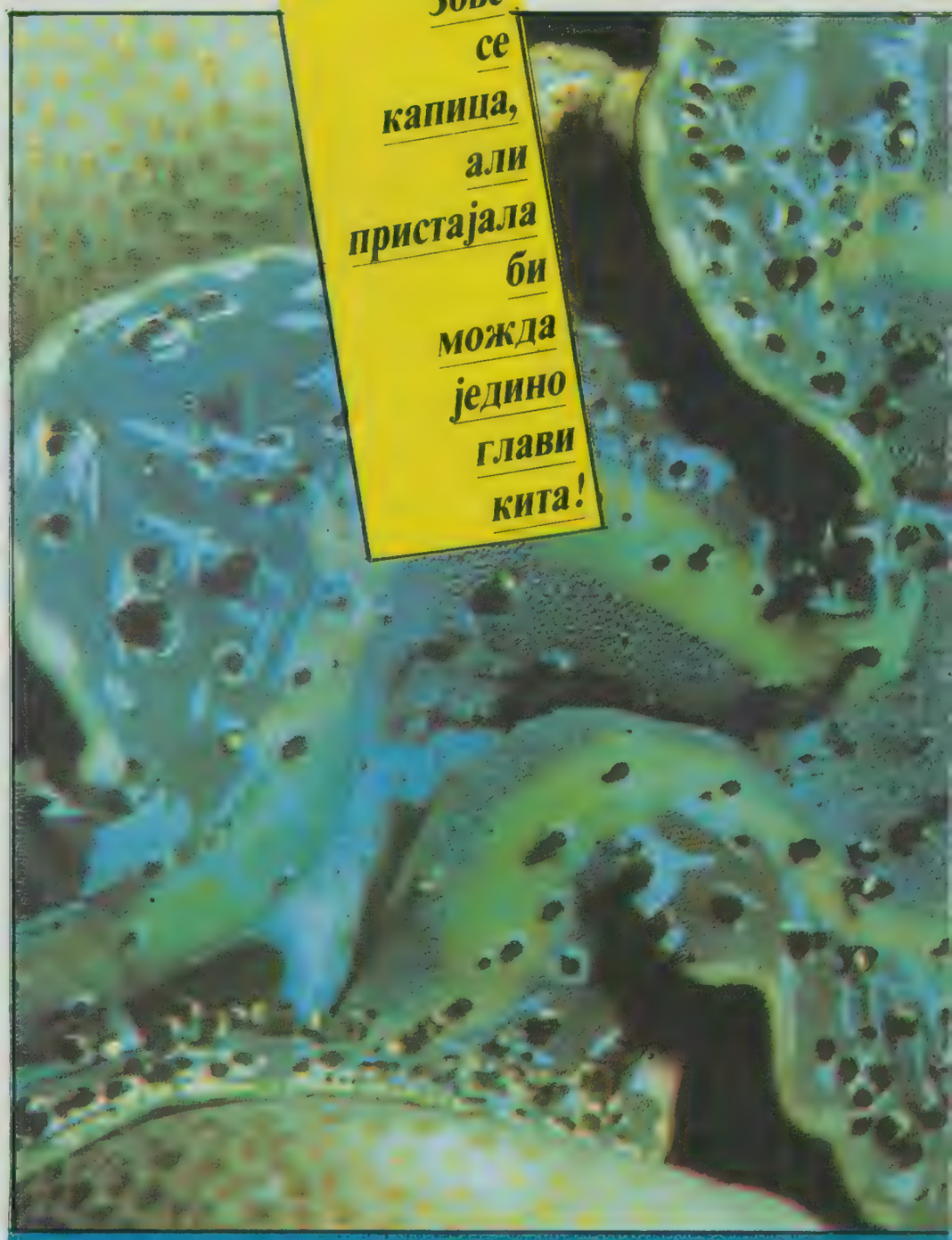

Може да нарасте више од метра и да буде тешка чак око 300 килограма. То је Tridacna gigas, звана – капица. Додуше џиновска, пошто има и мањих врста, али ова огромна сматра се највећом шкољком свих мора.

Шкропионице у парискоj цркви Сен Сулпис нису ништа друго него делови капице коју Французи не зову тако, него баш – шкропионица! Име је и настало када и овај дар Венецијанске републике француском краљу Франсоа Првом у 16. веку. Било је то чудо, а било би и данас мада смо навикли на све и сваштa. Ипак, оволика шкољка заиста нешто је посебно.

Најневероватније легенде плеле су се око ње. Како и не би? Џиновска каква јесте, оптуживана је у причама морнара да може снажним „чељустима" да зграби ногу или руку и да тако целог човека повуче на дно или му откине дотични део тела.

А у стварности – ништа од тога! Рониоци су се некад,као и данас, радовали када је нађу и уопште се не плаше јер капица је заиста мирољубива. Иако огромна, она, као и огромни китови, једе невидљиве планктоне.

Капице средње величине бескрајно су живописан призор пошто су њихове таласасте ивице обојене јарким бојама, од модре, какво је и море, до смарагднозелене, па окер у свим тоновима, све до мрке. Те боје потичу од иридофора – пигмента у њиховом омотачу, који штите капицу од претерано јаких сунчевих зрака пошто она живи одмах испод површине.

Они су метузалеми

Капице су обично широм отворене тако да изгледају као цветови најшароликијих боја. Али, чим се неко, или нешто, приближи, а на то их упозорава промена јачине светлости, оне се хитро затварају. Тако се бране.

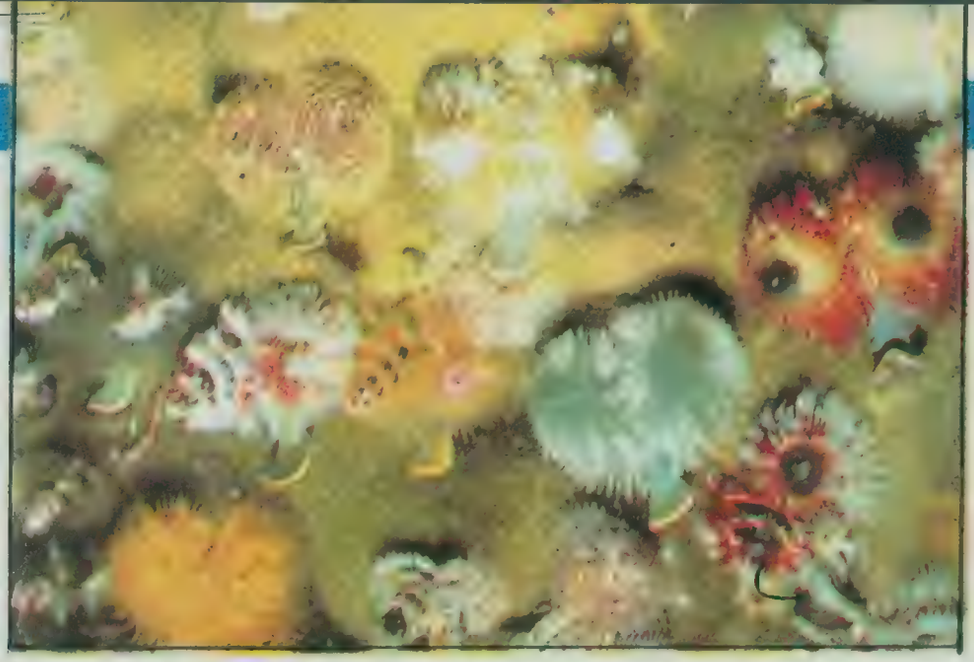

Према једној тахићанској легенди, прва жена на свету настăла је из шкољке, и то џиновске капице. Шкољка се отворила и из ње је изашла – она!

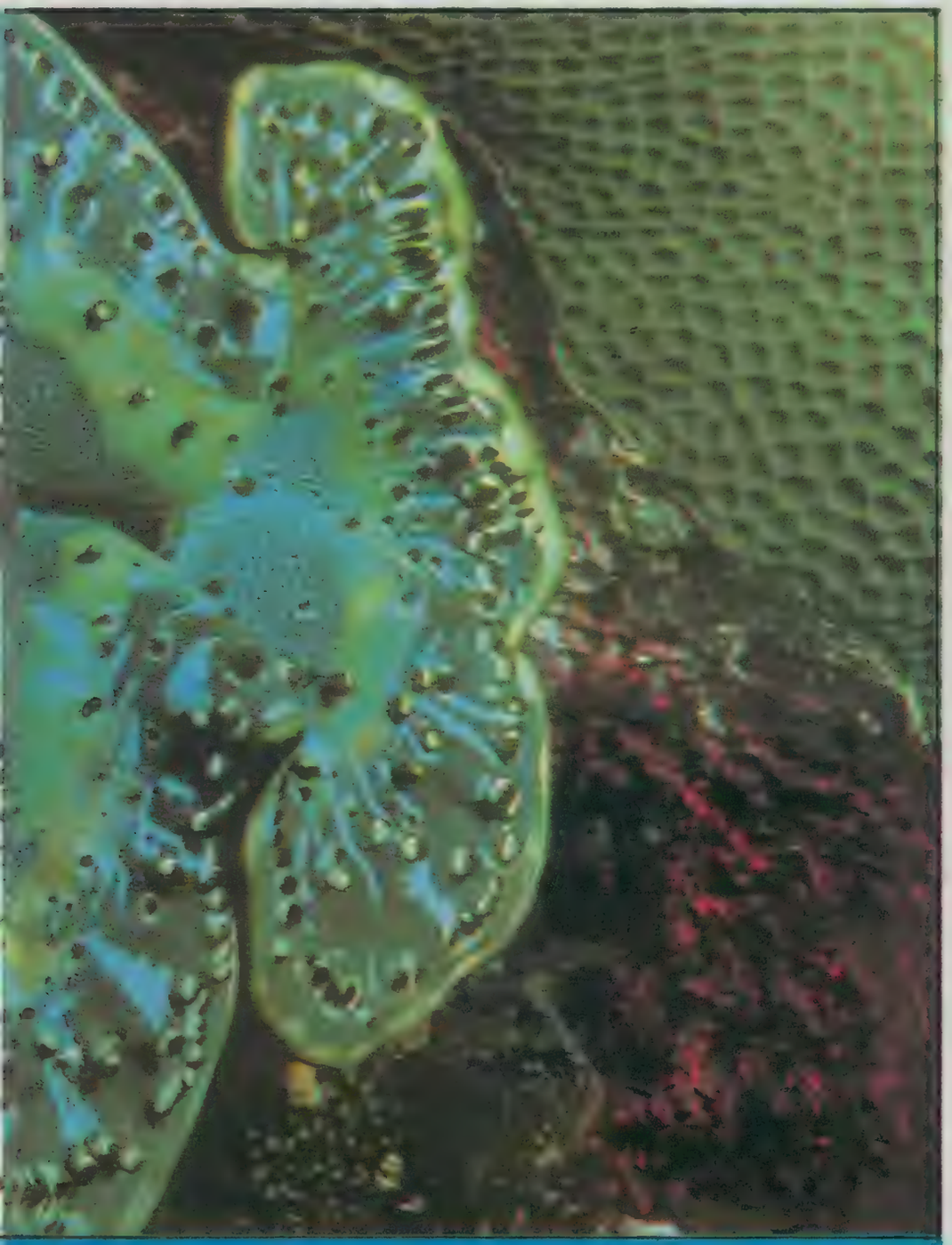

Има неколико врста капица које се разликују по величини. Највеће веома споро расту и прођу силне године док не достигну свој прави стас, али зато њихова дуговечност запањује. Сматра се да највеће имају и по 200 година, иако то није доказано. Такав се закључак изводи само према њиховој величини и тежини јер: да би нарасла пола метра, треба јој, веровали или не, шездесет или седамдесет година!

А капице врсте Tridacna maxima расту још спорије. Оне за четири године напредују једва осам центиметара.

Ово су још по нечему чудновата бића. Јесте да прогутају силне планктоне, али то им није доста и зато под својим плаштом држе сустанаре – микроскопски ситне алге. Биолошким речником неказано, ово огромно биће живи у заједници са мајушним и не може без њега! Те једноћелијске алге, зване зооксантеле, у ствари су снажна бића пошто се налазе и у симбиози са коралима којима пружају енергију да изграде своје гигантске спрудове.

Али, капице су једине шкољке које живе са зооксантелама. Изгледа да се баш као и корал, Тридакна углавном храни производима алгине фотосинтезе и то је уједно објашњење зашто ове шкољке живе у плитком где има највише светлости. Без патуљка, џин би угинуо...

Три хиљаде тона мишића

Пошто настањују Тихи океан и јужне обале Азије, капице су одвајкада не само одушевљавале људе тих крајева, него су их и хранile, а и украшавале. Месо целе капице може да се једе и укусно је, али највише се цене мишићи, било сирови, било печени или кувани. Понекад се једу преливени кокосовим млеком, што је посебан специјалитет.

Становници неких пацифичких острва, на пример Папуанци с Нове Гвинеје, од давнина су усавршили узгајање капица, тако да их имају и онда када ветар и таласи не допуштају лов! А на Тајвану су их толико вадили из мора да су се капице проредиле и лов без дозволе постао је забрањен. Али, ко би га спречио када се у целој Азији цени овај плод мора?

Сирово месо капица незаменљиво је у многим јапанским јелима међу којима су познатија сашими и суши, а у кинеској кухињи мишићи шкољке се суше као у Норвешкој бакалар и харинга, а код нас шаран из Скадарског језера. Све у свему, мишићи капице толико се траже да само југ Азије поједе годишње три хиљаде тона.

Таман посла да оно што се не једе није ни за шта. Сама шкољка лепа је и необична и многи воле да је држе као украс, али се и од комадића прави накит. Колико је ово распрострањено и уносно говори само чињеница да се хиљаде тона украса од капице извозе у све делове света, највише са Филипина.

Тако ова чудновата и лепа шкољка служи у разне сврхе, осим за оно што јој говори име: покривање главе!

Припремила ***М. Крстуловић***

ЈА ♥ ПТТ

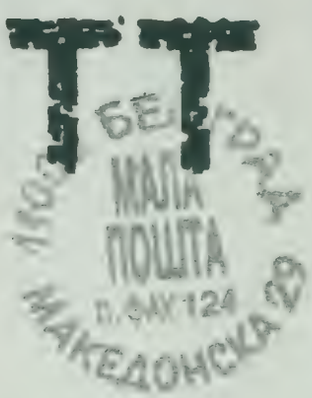

Уређује: Вито Недељковић

Купио бих...

Надам се да можете да ми помогнете као верном читаоцу. Наиме, желео бих да набавим младунче шимпанзе, уколико их продаје неки наш зоолошки врт и по којој цени.

ДРАГАН
Сурчин

Хоћу да купим штене шарпланинца (правог), па вас молим да ми дате адресе неких одгајивача у Београду.

САЊА К.
Лазаревац

Где могу да купим штене правог, расног великог шнауцера (краљевског)? Желео бих адресу у близини Београда.

ЈОВАН
Смедерево

Хтела бих да купим ару (жуто-плавог). Можете ли ми помоћи да дођем до адресе неког узгајивача?

АЊА МИТИЋ
Ниш

Код нас се шимпанзе веома тешко могу набавити и ретки су огласи за њихову продају. Обично се до њих долази неким тајним каналима уз папрену цену. Пре месец дана приватни зоолошки врт „Мики" продавао је бебу мајмуна, тел. 025/80-288. Наш савет је да се определиш за неку другу животињу, јер шимпанза изискује посебну негу и веома је ћудљиве нарави.

★ ★ ★

У вези с куповином шарпланинца ево неколико телефона: 011/600-832, 011/875-163, 011/511-669, 011/532-640.

★ ★ ★

За куповину краљевског шнауцера можеш се јавити на телефон 011/634-219 или 016/41-552.

★ ★ ★

Жуто-плавог ару, излеженог јуна 1991. (три комада), можеш купити ако се јавиш на тел. 025/80-288.

„Мала пошта" ретко објављује песме својих читалаца. Са овим чини изузетак у име школског распуста.-

ОБЕЋАЊЕ

Обећај да ћеш ме волети
Да ме више никада нећеш
оставити саму,
Међу валовима живота.
Да више никада нећу осетити да
сам сама на свету.
Увек ћеш бити ту.
У твојим очима читаћу говор
птица,
песму цврчака и свађу две
виолине.
А, далеко тамо,
На хоризонту,
Где се спајају море и један велики
живот,
Родићемо се поново ми.
Разумнији, старији, и другачији
него пре.
Једнима ће порасти брада, а
другима коса.
Смејаћемо се свему томе,
Али ћемо ипак бити мрачнији и,
црњи него икад.
И, замисли, ја више нећу читати
песму
пролећног ветра у твојим очима.
Теби ће се чинити да, уместо
савијања заборављених маслина,
Моје очи осликавају тучу валова
на мору живота.
Све ће бити другачије, а опет
досадно и мрачно.
И, баш зато обећај да ћеш ме
волети,
И, да ме више никада нећеш
оставити саму на свету.

ИВА ШТРЉИЋ
О. Ш. „Браћа Рибар"
Београд

Шта је опасније?

Прошле године сам била са родитељима на летовању у Грчкој, на Халкидику. Многе купаче су опекле медузе, а многи су нагазили на морске јежеве. И ове године ћу ићи у исто летовалиште, па бих желела да знам шта је опасније: опекотина од медузе или убод морског јежа?

ЗОРАНА
Параћин

У сваком случају опаснији је „додир" медузе, а посебно је опасна ватрена медуза која може да изазове веома непријатну упалу коже. Често се направе отоци који сврбе, а специјално отровни примерци могу да изазову чак и грозницу, температуру и несвестицу. У већини случајева помаже ако оштећени део коже очистимо сирћетом разређеним во-

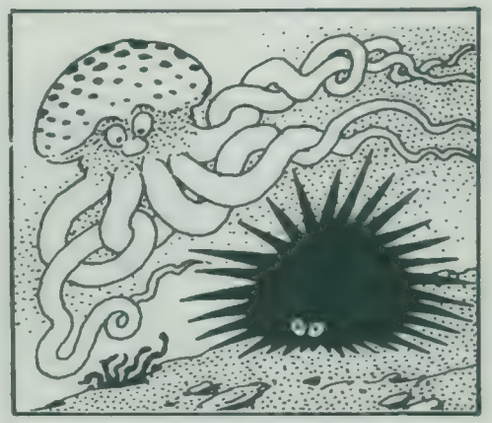

дом, или намажемо хистаминском машћу. У сваком случају пожељно је обратити се лекару.

Мање болан, али ништа мање непријатан јесте „сусрет" са морским јежом. Његове бодље, ако је могуће, треба одмах извадити а место убода брижљиво испрати водом и сапуном. Често бодље које имају завршут врх мора да одстрани лекар оперативним захватом. Иначе, може доћи до веома непријатне упале.

Паваротн – несуђени гимнастичар

Мој друг тврди да је славни оперски певач Лучано Паваротн био пекар.

НИКИЦА,
Пећ

Лучано Паваротн је рођен у Модени 1935. године. Отац му је био пекар, а млади Паваротн је желео да буде наставник гимнастике јер је волео спорт и био добар фудбалер. Све је кренуло другим путем када га је један добар познавалац музике чуо док је певао у

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: Тања Пујин, на, американизам, легализација, ато, ас, тамар, симс, ети, ацо, Симела, страмин, т, кита, рак, син, удови, о, каријес, амарант.

РАЗЛИКЕ: видите цртеж!

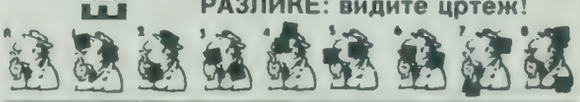

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Шејла Ферхатовић, Браће Рибара 43, 71000 Сарајево– 14 година, обожава GUN'S'N'ROSES, SKID ROW.

Тања Симић, Трг Пере Косорића 35, 71000 Сарајево– 14 година, обожава Дејана Савићевића.

Миланка Германовић, 29. новембар 4, 21300 Беочин – 12 година, сакупља постере Алфа и Патрика Свејза, свира клавир и воли музику.

Ивана Балаж, Томе Рудића Браце 22, 24000 Суботица – 13 година, воли ROXETTE и реп-музику.

Наташа Бркић, Атеница 387, 32000 Чачак – 14 година, воли музику, спорт, Алфа и све што воле млади.

Сеада Сарић, Омера Маслића 11/4, 71000 Сарајево – 14 година, сакупља постере и сличице Мадоне и Џејсона Донована.

Сандра Басара, Устаничка 44/72, 56223 Борово – 14 година, сакупља постере.

Емилија Тимчић, Мађари 40 А, 91000 Скопље – 11 година, воли спорт, музику и дружење.

Душан Жупунски, II булевар 103, 11070 Нови Београд – 17 година, воли новокомпоновану музику, свира виолину и игра у фолклору.

Анита Косовљановић, Мословачка б.б, 19000 Зајечар – 12 година, сакупља салвете, постере и воли музику.

Маја Лучић, Булевар ЈНА 160, 11000 Београд – зна енглески и немачки, па може и на тим језицима да се дописује.

Љубинка Китић, Дубровачка 1, 51000 Ријека – Љубинка и њени другари основали су клуб KISS, дописивали би се са „Забавниковцима".

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

„Пије као смук..."

Занима ме како је настала изрека „Пије као смук", и да ли то значи да неке змије много пију?

МАРКО
Краљево

Смук је велика црна змија, али њен уједа није отрован. Међутим, у нашем народу ова змија је неоправдано оптужена да сиса краве. А како се ваљда мислило да је смукова жеђ велика, настала је изрека „Пије као смук".

Рок музика као лек

Колико је тачно да је музика употребљавана и да се још користи у лечењу слабих нерава.

МАРИО ИВАНЧИЋ
Кула

Ако си утучен, двапут дневно по пет минута слушај Бетовена. Јеси ли мртав уморан, онда после сваког оброка уживај у музици Моцарта, и то по четврт часа. То је „лек" који лекари из „Музичког терапеутског центра" у Паризу прописују својим пацијентима који с нервима не стоје најбоље. На листи „лекова" нашли су се и неки хитови рок музике.

црквеном хору. Утицао је на родитеље да сина упуте да учи певање. И, Лучано је почео да се бави певањем тек у осамнаестој години, што је прилично касно кад је опера у питању. Не би се могло рећи да му је каријера кренула блиставо, али кроз извесно време Паваротијев изванредан глас нашао се међу најбољим тенорима света. Његови наступи распродати су годинама унапред. У овом тренутку први његов слободан термин је у фебруару 1995. године.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2068

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 129,00 динара, тромесечна 387,00 динара, полугодишња 774,00 динара, годишња 1.548,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 258,00 динара, тромесечна 774,00 динара, полугодишња 1.548,00 динара, годишња 3.096,00 динара. Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	139.–
СР НЕМАЧКА	DEM	237.–
ШВЕДСКА	SEK	852.–
ФРАНЦУСКА	FRF	807.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	202.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

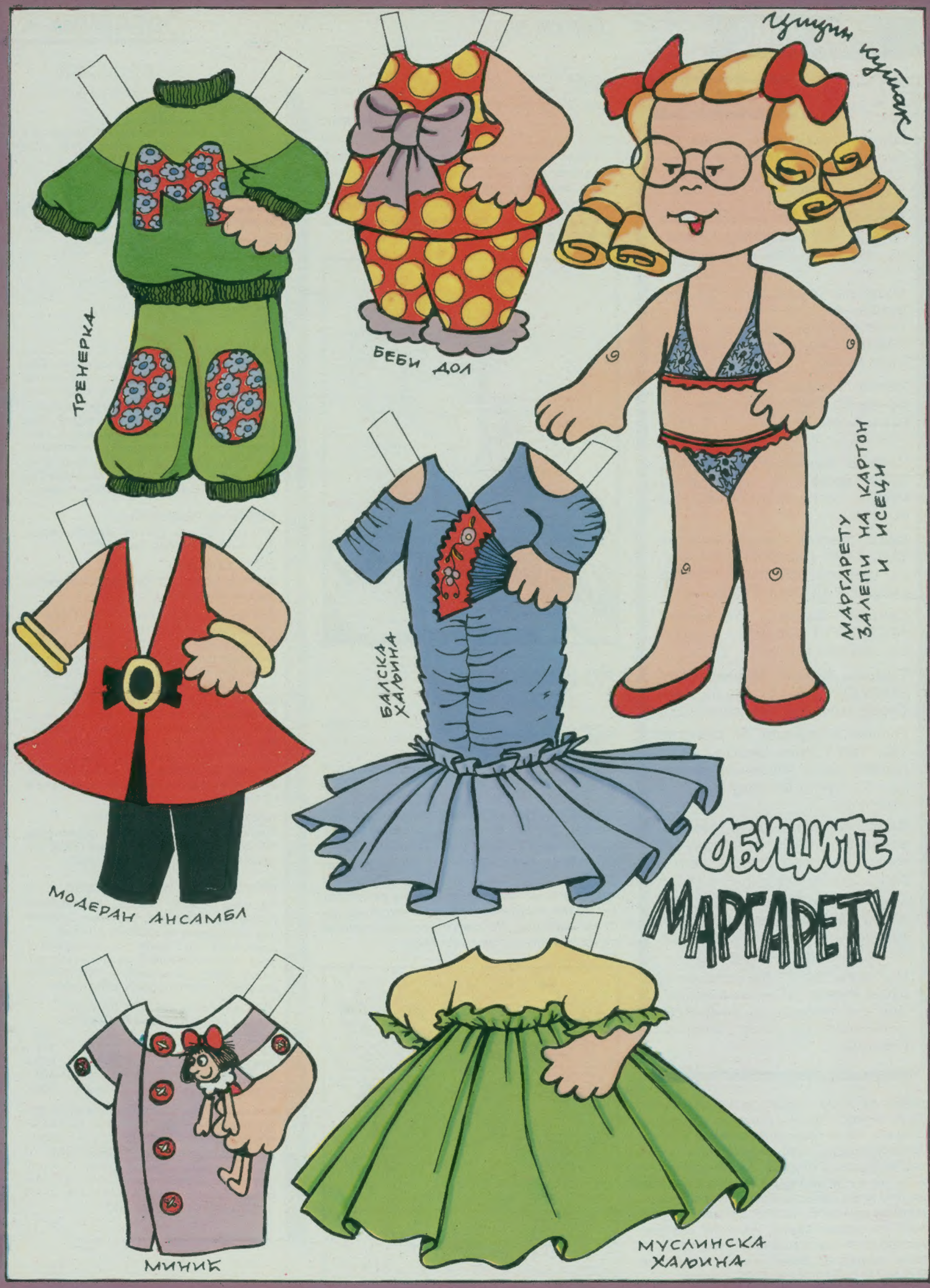
Гумени кукли
ТРЕНЕРКА
БЕБИ ДОЛ
МАРГАРЕТУ ЗАЛЕПИ НА КАРТОН И ИСЕЦИ
БАЛСКА ХАЛЬИНА
МОДЕРАН АНСАМБЛ
ОБУЦИТЕ МАРГАРЕТУ
МИНИК
МУСЛИНСКА ХАЛИНА

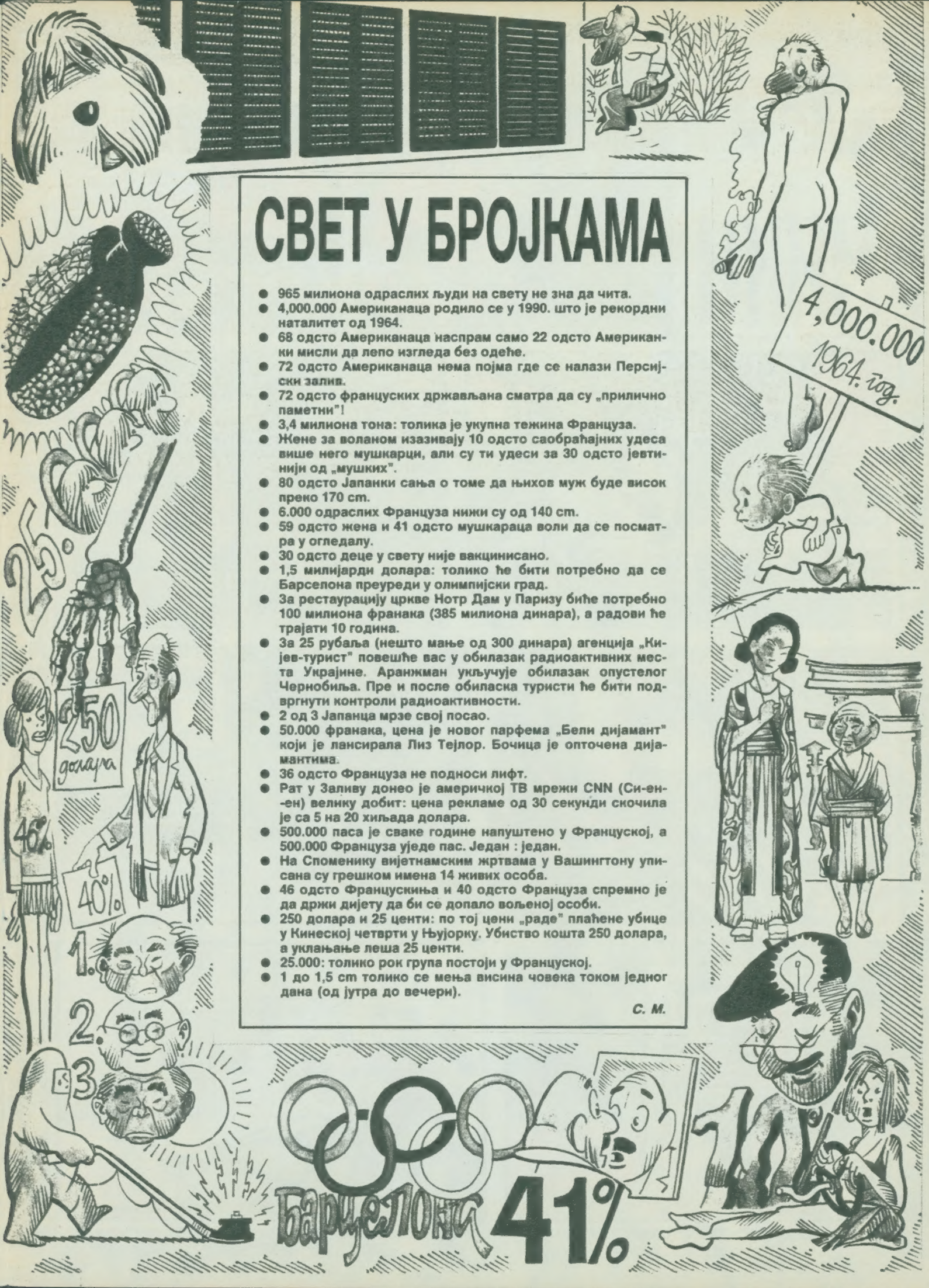

СВЕТ У БРОЈКАМА

- 965 милиона одраслих људи на свету не зна да чита.
- 4,000.000 Американаца родило се у 1990. што је рекордни наталитет од 1964.
- 68 одсто Американаца наспрам само 22 одсто Американки мисли да лепо изгледа без одеће.
- 72 одсто Американаца нема појма где се налази Персијски залив.
- 72 одсто француских држављана сматра да су „прилично паметни"!
- 3,4 милиона тона: толика је укупна тежина Француза.
- Жене за воланом изазивају 10 одсто саобраћајних удеса више него мушкарци, али су ти удеси за 30 одсто јевтинији од „мушких".
- 80 одсто Јапанки сања о томе да њихов муж буде висок преко 170 cm.
- 6.000 одраслих Француза нижи су од 140 cm.
- 59 одсто жена и 41 одсто мушкараца воли да се посматра у огледалу.
- 30 одсто деце у свету није вакцинисано.
- 1,5 милијарди долара: толико ће бити потребно да се Барселона преуреди у олимпијски град.
- За рестаурацију цркве Нотр Дам у Паризу биће потребно 100 милиона франака (385 милиона динара), а радови ће трајати 10 година.
- За 25 рубаља (нешто мање од 300 динара) агенција „Кијев-турист" повешће вас у обилазак радиоактивних места Украјине. Аранжман укључује обилазак опустелог Чернобиља. Пре и после обиласка туристи ће бити подвргнути контроли радиоактивности.
- 2 од 3 Јапанца мрзе свој посао.
- 50.000 франака, цена је новог парфема „Бели дијамант" који је лансирала Лиз Тејлор. Бочица је опточена дијамантима.
- 36 одсто Француза не подноси лифт.
- Рат у Заливу донео је америчкој ТВ мрежи CNN (Си-ен-ен) велику добит: цена рекламе од 30 секунди скочила је са 5 на 20 хиљада долара.
- 500.000 паса је сваке године напуштено у Француској, а 500.000 Француза уједе пас. Један : један.
- На Споменику вијетнамским жртвама у Вашингтону уписана су грешком имена 14 живих особа.
- 46 одсто Францускиња и 40 одсто Француза спремно је да држи дијету да би се допало вољеној особи.
- 250 долара и 25 центи: по тој цени „раде" плаћене убице у Кинеској четврти у Њујорку. Убиство кошта 250 долара, а уклањање леша 25 центи.
- 25.000: толико рок група постоји у Француској.
- 1 до 1,5 cm толико се мења висина човека током једног дана (од јутра до вечери).

С. М.

WALT DISNEY
МИКИ
ПОШТА
1-13
АБЦ РАДИО
© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved
А САДА, ПОСЛЕДЊИ ИЗВЕШТАЈ О ВРЕМЕНУ... АКО У НАШ ГРАД НИЈЕ ДОШАО ЦИРКУС, ОНДА спасавај се ко може!
АБЦ РАДИО
Distributed by King Features Syndicate